

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА
ІМ. В. Я. ЮР'ЄВА

КАТАЛОГ

СОРТІВ І ГІБРИДІВ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ РОСЛИННИЦТВА ІМ. В. Я. ЮР'ЄВА НААН

Харків - 2025

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ім. В. Я. ЮР'ЄВА

КАТАЛОГ

**СОРТІВ І ГІБРИДІВ
ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ
РОСЛИННИЦТВА ім. В. Я. Юр'єва НААН**

Харків - 2025

© Наукове видання – шосте, доповнене

Каталог сортів і гібридів польових культур

Автори:

Леонов О. Ю, Коломацька В. П., Кириченко В. В.,
Огурцов Ю. Є., Єгорова Н. Ю., Андрієнко В. В., Музафаров Н. М.,
Васько Н. І., Попов С. І., Єгоров Д. К., Рябчун В. К., Чернобай С. В.,
Щипак Г. В., Голік О. В., Солонечний П. М., Василенко А. О.,
Чернишенко П. В., Макляк К. М., Сивенко В. І., Горбачова С. М.,
Глухова Н. А., Гребенюк І. В.

Друкується за рішенням вченої ради Інституту
рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН
(№ 4 від 22 травня 2025 року)

ЗМІСТ

Передмова	6
Пшениця озима.....	8
Пшениця м'яка озима	12
Пшениця тверда озима.....	28
Жито посівне озиме.....	30
Тритикале озиме	38
Пшениця тверда яра	51
Тритикале яре	61
Ячмінь звичайний ярий	69
Горох посівний зерновий.....	75
Просо посівне.....	82
Кукурудза звичайна.....	94
Соняшник однорічний.....	113
Соя культурна.....	131
Ріпак озимий.....	138

Шановні колеги і партнери!

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН є науково-методичним центром України аграрного профілю, його історія налічує 117 років. Інститут традиційно проводить дослідження з п'ятнадцяти польових культур, забезпечуючи повний цикл від обґрунтування теоретичних основ селекції та створення вихідного матеріалу до розробки та впровадження високоефективних систем насінництва та технологій вирощування нових сортів і гібридів. Завдяки впровадженню інноваційних наукових розробок інституту сільськогосподарська галузь України забезпечується вітчизняним високоякісним насінням сучасних сортів і гібридів зернових, зернобобових та олійних культур та технологіями їх вирощування. Конкурентоспроможності на аграрному ринку сортам і гібридам селекції Інституту надає їх адаптованість до умов вирощування, різноспрямованість використання, висока врожайність і якість. У Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2025 рік внесені 106 сортів і гібридів та 38 батьківських компонентів польових культур селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН у тому числі в Реєстр сортів ОЕСР - 16 сортів і гібридів.

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН є Центром генетичних ресурсів рослин, що координує дослідження з формування генофонду рослин та ведення Банку генетичних ресурсів рослин України. Банк генетичних ресурсів рослин є науковим об'єктом, що становить національне надбання та одним з 10 найбільших генетичних банків світу. З використанням зразків генбанку за 25 років створено понад 700 сортів і гібридів польових культур, які щорічно вирощують в агроформуваннях різної форми власності в Україні на площі понад 4,9 млн. га. Інститут координує дослідження з гетерозисної селекції соняшнику, насінництва і технології вирощування гібридів. На основі кращого вихідного матеріалу створено та внесено в Державний реєстр 16 високоврожайних, адаптованих до умов вирощування гібридів соняшнику, створених у співпраці з установами НААН.

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН є головною установою Східного міжрегіонального наукового центру НААН і проводить роботу з організації науково-інноваційного забезпечення агропромислового виробництва регіону. Інститут забезпечує науково-інформаційний супровід та впровадження інноваційних наукових розробок в агропромислове виробництво.

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН як суб'єкт насінництва виробляє та пропонує споживачам високоякісне насіння вищих категорій сортів озимих і ярих зернових, зернобобових культур, батьківських компонентів гібридів жита озимого, кукурудзи і соняшнику з оформленням ліцензійних договорів на їх використання у відповідності до діючого законодавства.

Каталог містить інформацію про основні біологічні та цінні господарські особливості сортів і гібридів 13 польових культур селекції ІР імені В. Я. Юр'єва НААН. Звертаємо Вашу увагу, що різниця між сортами в

динаміці росту, формування врожаю, реакції на окремі елементи технології вирощування є істотною. Тому при виборі сорту слід враховувати, який з елементів комплексу продуктивності сорту (гібриду) в конкретних умовах господарства є вирішальним для досягнення максимального потенціалу врожайності. Рекомендуємо особливо звертати увагу на такі властивості сорту, як зимостійкість, посухостійкість, стійкість до основних хвороб, до вилягання та технологічність збирання сорту. З метою кращого використання природної родючості ґрунтів, попередників, добрив, біологічних особливостей сортів для господарств рекомендовано вирощувати не менше двох-трьох сортів.

Повна реалізація генетичного потенціалу сортів можлива лише при використанні для сівби високоякісного насіння. Сівба насінням низьких генерацій призводить до неоднорідності посіву з несинхронним формуванням продуктивного стеблостою, нерівномірним дозріванням, що викликає зниження врожайності та ефективності вирощування сорту (гібриду).

Використання високоякісного насіння від оригінатора сорту (гібриду) забезпечує одну із основних складових високих і стабільних урожаїв.

Запрошуємо Вас до співпраці!

СЛАВА УКРАЇНІ!!! ГЕРОЯМ СЛАВА!!!

З повагою,
В.о. директора інституту,
доктор с.-г. наук

Леонов О. Ю.

Пшениця озима *Triticum L.*

Пшениця озима - головна зернова культура України, яка щорічно займає зернове поле площею 6–7 млн. га. В Харківській

області висівається понад 500 тис. га цієї культури. Східний Лісостеп України вирізняється мінливістю погодних умов за роками і періодами року. Формування стійкості рослин пшениці озимої до несприятливих чинників зимового періоду починається восени і зумовлено комплексом погодних, агротехнічних умов та генотипом сорту. Основною причиною пошкодження посівів є, насамперед, низькі температури за відсутності достатнього снігового покриву та притерта льодова кірка, яка

утворюється внаслідок тривалих відлиг. Тому сорти поряд з високою продуктивністю повинні мати високий адаптивний потенціал і бути стійкими до несприятливих біо- та абіотичних чинників на всіх етапах росту і розвитку рослини. У зв'язку з цим, а також враховуючи різний рівень матеріально-технічного забезпечення і культури землеробства сільгоспвиробників, селекція пшениці озимої в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН ведеться за трьома напрямками.

Створення сортів «напівінтенсивного» типу для низького і середнього агрофону, придатних для посіву після попередників, які пізно збираються (соняшник, кукурудза на зерно), з високим рівнем морозо- і зимостійкості (7–8 балів), високою посухостійкістю на всіх етапах онтогенезу, адаптивністю до пізніх строків сівби, високою здатністю до кущення в пізньоосінній та ранньовесняний періоди, формуванням крупного колосся, середньорослих (100–120 см), стійких до хвороб, з високою якістю зерна. За цим напрямком

створені та успішно впроваджуються у виробництво сорти Досконала, Привітна, Принада.

Створення сортів універсального типу, які придатні для вирощування по різних попередниках за звичайною та інтенсивною технологією, морозо- і зимостійких (7–7,5 бал), стійких до вилягання і хвороб, посухостійких, пластичних до строків сівби, середньорослих (90–110 см), з високою кущистістю (700 і більше продуктивних пагонів на 1 м²) та доброю якістю зерна. Ці сорти мають генетично обумовлений високий нижній поріг урожайності, що забезпечує ефективне використання природної родючості ґрунтів, не потребують великої кількості мінеральних добрив і, за звичайних умов, заходів боротьби з поширеними хворобами (внаслідок підвищеної стійкості) для формування високих і стабільних за роками урожаїв. За цим напрямом створені та впроваджуються в виробництво сорти: Розкішна, Вигадка, Метелиця харківська, Мазурок, Мелашка, Малуша.

Створення сортів інтенсивного типу для високого рівня агрофону, кращий попередник чорний пар з внесенням оптимальних доз мінеральних добрив, короткостеблових (80–90 см), стійких до вилягання, хвороб, зимостійких, посухостійких, з доброю якістю зерна. За цим напрямом створено сорти: Запашна, Здобна, Гайок, Проня, Мавка ІР, Мальованка, Мізинка.

Сорти пшениці озимої створені в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН мають потенціал продуктивності понад 10,0 т/га, комплексну стійкість до біотичних та абіотичних чинників середовища, високу морозостійкість, що дозволяє отримувати стабільно високі врожаї зерна високої якості. Більшість сортів пшениці озимої нашої селекції за показниками якості відносяться до сильних та цінних пшениць. Започатковано новий селекційний напрям по створенню сортів пшениці спеціального призначення, які мають специфічні якісні показники зерна та борошна. За цим напрямом створено сорт кондитерського напрямку використання Мазурок.

Сорти пшениці озимої селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Показники	Сорт															
	Досконала	Розкішна	Запашна	Здобна	Привітна	Принада	Вигадка	Гайок	Метелиця харківська	Проня	Мазурок	Мавка ІР	Мальованка	Мелашка	Малуша	Мізинка
Рік реєстрації	2008	2009	2014	2016	2016	2018	2019	2020	2020	2020	2021	2021	2023	2023	2023	2023
Рекомендована зона вирощування	Л	С, Л, П	С	С, Л	С	С	Л, П	Л, П	Л	С, Л, П	С, Л, П	С, Л, П	С, Л, П	С, Л, П	Л, П	Л, П
Тривалість вегетаційного періоду, діб	281	280	273	274	275	267	270	267	270	259	260	257	269	270	268	268
Зимостійкість, бал	8,8	7	7	7,5	7,2	7,5	7,5	6,5	7	7	6	7	6	7,5	7	8
Критична температура вимерзання, °С	-18,5	-17,5	-17,5	-17,5	-17,5	-17,5	-17,5	-16,5	-17	-17	-16	-17	-16	-17,5	-17	-18
Стійкість до вилягання, бал	7,8	9	8,3	9	8	9	8	9	9	8	9	7	7	6	6,5	7
Стійкість до посухи, бал	8,4	8	7,7	8	8	8	8	8	8	7	8	7	7	6	7,5	7
Висота рослин, см	108	95	77	83	105	85	85	86,2	100	91,2	98	86	87,3	96,7	87	85
Маса 1000 зерен, г	46	41	41,5	44,7	44,3	42,1	44,9	45,5	43,2	40,5	44	41,3	44,9	43,5	43,2	43,1
Вміст білка, %	14,2	15,7	14	13,7	14	14	13,1	14,1	13,8	13,9	14,2	13,7	13,8	13,8	12,6	13
Вміст сирої клейковини, %	31,5	33	29,8	29	29	29,5	26,8	28,6	27,6	27,5	28,4	27,1	27,3	29,4	25	27,6
Показник альвеографа, о.а.	360	370	338	334	292	317	270	327	260	276	195	293	288	240	247	280
Об'єм хліба зі 100 г борошна, мл	1240	1080	1100	970	1000	1060	1060	1050	950	1000	870	970	1015	910	870	950

Стійкість до корневих гнилей, бал	8	8	8	7	7	7	9	8	8	8	8	8	8	9	8	9
Стійкість до борошнистої роси, бал	8	9	7	8,1	8,7	8,3	8	8	8	7	7	6	7	7	8	7
Стійкість до бурої іржи, бал	6	8	9	8,8	8,5	8,7	9	8	8	7	6	7	7	7	8	8
Стійкість до септоріозу, бал	6	8	7	7	6	9	9	8	8	7	7	7	6	7	9	9
Стійкість до фузаріозу колоса, бал	8	8	7	8,6	8,6	9	9	8	8	8	7	6	8	8	9	9
Стійкість до твердої сажки, бал	7	8	7	7	6	8	9	7	7	7	7	7	8	9	9	9
Стійкість до летючої сажки, бал	9	9	8	7	7	7	9	7	7	7	9	9	9	9	9	9
Потенційна урожайність зерна, т/га	10	12	10	11	11	10	12	12	12	12	12	12	12	12	12	11
Норма висіву	4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.															

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ДОСКОНАЛА

Універсального типу використання, для гірших попередників і пізніх строків сівби, винятково морозостійкий.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2008 році для вирощування в Лісостеповій зоні.

Різновид лютесценс (*lutescens*). Сорт середньостиглий, середньорослий. Винятково зимостійкий сорт (9 балів). Толерантний до борошнистої роси, бурої іржі, сажкових хвороб та септоріозу.

Якість зерна відповідає вимогам до сильних пшениць. Маса 1000 зерен в середньому 46,0 г.

Потенційна урожайність 10,0 т/га. Середня урожайність у 2020 р. у конкурсному випробуванні ІР НААН – 7,68 т/га, у дослідях лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 6,60 т/га. В 2021 р. на демонстраційному полігоні Устимівської дослідної станції рослинництва ІР НААН – 5,93 т/га. Середня урожайність у 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН – 8,77 т/га, у дослідях лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 6,60 т/га.

Невибагливий до умов вирощування, рекомендовано для вирощування після непарових попередників. Сорт толерантний до пізніх строків сівби.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

РОЗКІШНА

*Універсального типу використання, високоврожайний,
невимогливий до умов вирощування.*

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2009 році для вирощування в Лісостеповій зоні.

Різновид еритроспермум (*erythrospermum*).

Сорт середньостиглий, середньорослий, стійкий до вилягання.

Зимостійкість підвищена (7 балів).

В польових умовах толерантний до основних шкочинних хвороб. Якість зерна відмінна. Маса 1000 зерен в середньому 41,0 г.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. – 7,25 т/га, у дослідах лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 6,99 т/га, на полігонах ІСГПС НААН – 9,88 т/га, на ННПЦ МНАУ – 7,74 т/га, ДП «ДГ «Аграрне» – 5,68 т/га, ТОВ «Алькон – Сервіс» (Дніпропетровської області) отримано по 7,5 т/га.

Універсального типу використання, невимогливий до умов вирощування. Придатний для вирощування по різних попередниках, за звичайною та інтенсивною технологією.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ЗАПАШНА

***Інтенсивного типу, високоврожайний, стійкий до вилягання,
толерантний до основних шкочочинних хвороб.***

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2014 р. для вирощування в Степовій і Лісостеповій зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Сорт середньостиглий, відноситься до короткостеблового типу.

Морозостійкість підвищена (7,5 балів).

В польових умовах толерантний до основних шкочочинних хвороб. Якість зерна відповідає вимогам до сильних пшениць. Маса 1000 зерен в середньому 42,3 г.

Потенційна врожайність 11,0 т/га. У 2022 р. на полігонах ІСГС НААН – 8,76 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,71 т/га, Білоцерківський НАУ – 6,4 т/га, Устимівська дослідна станція рослинництва ІР НААН – 6,6 т/га. В конкурсному сортовипробуванні ІР НААН 2022 р. врожайність складала 8,14 т/га, у дослідях лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 7,01 т/га.

Сорт інтенсивного типу використання, максимальний врожай формує при застосуванні інтенсивної технології та оптимальних доз мінеральних добрив.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ПРИВІТНА

Напівінтенсивного типу використання, високоврожайний з високим виходом насіння.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2016 р. для вирощування в Степовій зоні України.

Різновид лютесценс (*lutescens*).

Сорт середньостиглий, середньорослого типу.

Морозостійкість підвищена (7,5 балів).

В польових умовах стійкий до борошнистої роси, стеблової іржі, фузаріозу колосу, бурої іржі.

Якість зерна відповідає вимогам до цінних пшениць. Маса 1000 зерен в середньому 44,8 г.

Потенційна врожайність 10,0 т/га. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. – 7,42 т/га, у лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 6,43 т/га, на полігонах: ІСГПС НААН – 7,69 т/га, ННПЦ МНАУ – 7,48 т/га.

Сорт невимогливий до умов вирощування. Придатний для вирощування по різних попередниках за звичайною та інтенсивною технологією. Характеризується високим виходом насіння (80–90 %).

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ЗДОБНА

Інтенсивного типу використання, високоврожайний з високим виходом насіння.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2016 р. для вирощування в Степовій і Лісостеповій зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospermum*).

Сорт середньостиглий, короткостеблового типу (90 см), стійкий до вилягання.

Морозостійкість підвищена (7,5 балів).

В польових умовах толерантний до основних шкочинних хвороб. Якість відповідає вимогам до цінних пшениць. Маса 1000 насінин в середньому 44,7 г.

Потенційна урожайність 11 т/га. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. урожайність склала 8,38 т/га, у лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 7,44 т/га. В конкурсному сортовипробуванні ІР НААН 2022 р. урожайність сорту дорівнювала 8,40 т/га, у дослідах лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 7,44 т/га. На полігонах: у 2023 р. ІСГПС НААН – 9,55 т/га, ІСГС НААН – 8,34 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,45 т/га.

Сорт інтенсивного типу використання. Для формування високих урожаїв зерна необхідно проводити захист рослин від шкідників і хвороб. Характеризується високим виходом насіння (80–90 %).

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ПРИНАДА

Стійкий до вилягання, посухи, основних шкочочинних хвороб, стабільно врожайний по соняшнику та стерньових.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2018 р. для вирощування в Степовій зоні.

Різновид лютесценс (*lutescens*).

Середньорослий сорт (90–100 см), стійкий до вилягання (9 балів).

Стійкий до основних шкочочинних хвороб. Морозостійкість підвищена (7 балів). Якість зерна відповідає вимогам до сильних пшениць.

Високий генетичний потенціал урожайності. В 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН – 8,31 т/га, у дослідках лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 6,98 т/га, на демонстраційному полігоні Інституту с.-г. Західного Полісся НААН – 6,24 т/га, Білоцерківської СДС – 7,20 т/га, Інституту сільського господарства степу НААН – 8,80 т/га.

Рекомендований для вирощування після непарових попередників. Формує стабільні, високі врожаї за попередниками соняшник, стерньові. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га після пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ВИГАДКА

***Універсального типу використання, короткостебловий,
стійкий до вилягання та посухи.***

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2019 р. для вирощування в Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospermum*).

Сорт середньостиглий, середньорослий, стійкий до вилягання. Морозостійкість підвищена (7 балів).

В польових умовах толерантний до основних шкодочинних хвороб.

Якість зерна відповідає вимогам до цінних пшениць.

Високий генетичний потенціал урожайності. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. урожайність склала 7,70 т/га, у лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН – 7,12 т/га, на полігонах: ІСГЗП НААН – 7,79 т/га, ІСГПС НААН – 7,46 т/га, СТОВ АФ «Новий шлях» (Харківська обл., Борівський р-н) – 6,19 т/га.

Сорт універсального типу використання. Придатний для вирощування після різних попередників за звичайною та інтенсивною технологією. При вирощуванні необхідно проводити захист рослин від хвороб і шкідників. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га після пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ГАЙОК

Інтенсивного типу використання з еректоїдним положенням прапорцевого листка.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2020 р. для вирощування в Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Сорт середньостиглий, висота рослин 90 см, стійкий до вилягання.

Морозостійкість вище середньої (6,5 балів).

В польових умовах високостійкий до основних шкодочинних хвороб.

Якість зерна відповідає вимогам до сильних пшениць.

Високий генетичний потенціал урожайності. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. урожайність склала 8,38 т/га, у дослідях УІЕСР отримано: на Миколаївському ОДЦЕСР – 7,86 т/га, Вінницькій філії УІЕСР – 8,05 т/га, Сумській філії УІЕСР – 8,03 т/га, Тернопільській філії УІЕСР – 9,61 т/га.

Сорт інтенсивного типу використання. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МЕТЕЛИЦЯ ХАРКІВСЬКА

Універсального типу використання, стійкий до основних шкочочинних хвороб.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2020 р. для вирощування в Лісостеповій зоні.

Різновид еритроспермум (*erythrospermum*).

Сорт середньостиглий, середньорослий, стійкий до вилягання.

Морозостійкість підвищена (7,5 балів).

В польових умовах високостійкий до основних шкочочинних хвороб.

Якість зерна відповідає вимогам до цінних пшениць.

Високий генетичний потенціал урожайності. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. вона складала 7,27 т/га. У дослідах УІЕСР отримано урожайність на Миколаївському ОДЦЕСР – 9,11 т/га, Дніпропетровській філії УІЕСР – 7,33 т/га, Волинській філії УІЕСР – 8,87 т/га, Івано-Франківській філії УІЕСР – 8,19 т/га, на полігоні СТОВ АФ «Новий Шлях» (Харківська обл., Борівський р-н) – 5,56 т/га.

Сорт універсального типу використання. При вирощуванні необхідно проводити захист рослин від хвороб і шкідників. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га після пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

ПРОНЯ

Інтенсивного типу використання, стійкий до основних шкочочинних хвороб.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2020 р. для вирощування в Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид лютесценс (*lutescens*).

Сорт середньостиглий, стійкий до вилягання.

Зимостійкість підвищена (7 балів), посухостійкість 8 балів.

В польових умовах високостійкий до основних шкочочинних хвороб. Якість зерна відповідає вимогам цінних пшениць.

Високий генетичний потенціал урожайності. У конкурсному випробуванні ІР НААН 2020 р. вона складала 8,98 т/га, у дослідях УІЕСР отримано: на Дніпропетровському ОДЦЕСР – 8,63 т/га, Вінницькому ОДЦЕСР – 9,67 т/га, Черкаському ОДЦЕСР – 8,63 т/га, Чернігівському ОДЦЕСР – 7,82 т/га.

Сорт універсального типу використання. Рекомендований для вирощування після непарових попередників. При вирощуванні необхідно застосовувати систему захисту рослин від хвороб і шкідників. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га після пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МАЗУРОК

***М'якозерний сорт кондитерського напрямку
використання.***

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2021 р. по Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 260 діб). Висота рослин - 98 см. Зимостійкість вище середньої (6 балів). Посухостійкість висока. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи УІЕСР на ПСП врожайність сорту в 2021 р. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах Степу на 2,32 т/га, Лісостепу – 2,01 т/га, Полісся – 1,58 т/га. В конкурсному сортовипробуванні ІР НААН 2022 р. урожайність сорту дорівнювала 8,64 т/га. У 2023 р. на полігонах урожайність склала: ІСГПС НААН – 8,25 т/га, ІСГС НААН – 8,37 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,81 т/га, Полтавська ДС – 8,61 т/га.

Сорт універсального типу вирощування, придатний для вирощування по чорному пару та по непарових попередниках на високому агрофоні. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МАВКА ІР

Ранньостиглий, короткостебловий сорт інтенсивного типу вирощування. Високостійкий до ушкодження мухою шведською, клопом черепашкою.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2021 р. по Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospermum*).

Ранньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 257 діб), короткостебловий (висота рослин – 86 см). Зимостійкість підвищена (7 балів). Посухостійкість висока. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб. Високостійкий до ушкодження мухою шведською, клопом черепашкою.

Якісні показники зерна відповідають вимогам цінних пшениць.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. Маса 1000 зерен в середньому 41,3 г. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення УІЕСР врожайність сорту в 2022 р. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах Степу на 2,45 т/га, Лісостепу – 1,48 т/га, Полісся – 1,4 т/га. В 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН – 7,59 т/га. В 2023 р. на полігонах урожайність склала: ІСГПС НААН – 8,25 т/га, ІСГС НААН – 7,55 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,42 т/га, Полтавська ДС – 7,8 т/га.

Сорт інтенсивного типу вирощування, кращий попередник чорний пар з внесенням оптимальних доз мінеральних добрив. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по парі і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МАЛЬОВАНКА

Сорт зернового напрямку використання з високими технологічними і хлібопекарськими властивостями.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2022 р. по Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 269 діб), короткостебловий (висота рослин – 87,3 см). Зимостійкість вище середньої (6 балів). Посухостійкість висока. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб.

Якісні показники зерна відповідають вимогам сильних пшениць.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. Маса 1000 зерен в середньому 44,9 г. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення УІЕСР врожайність сорту в 2022 р. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах Степу на 2,67 т/га, Лісостепу – 1,25 т/га, Полісся – 0,49 т/га. В 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН – 7,59 т/га. У 2024 р. на полігонах урожайність склала: ІСГС НААН – 9,02 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,09 т/га, Полтавська ДС – 6,4 т/га.

Сорт інтенсивного типу вирощування, кращий попередник чорний пар з внесенням оптимальних доз мінеральних добрив. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МЕЛАШКА

Сорт має високу зимостійкість у поєднанні із високою стійкістю до сажкових хвороб.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2022 р. по Степовій, Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 270 діб), середньорослий (висота рослин – 96,7 см). Зимостійкість висока (7,5 балів). Посухостійкість висока. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб. Високостійкий до сажкових хвороб.

Якісні показники зерна відповідають вимогам цінних пшениць.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. Маса 1000 зерен в середньому 43,5 г. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення УІЕСР врожайність сорту в 2022 р. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах Степу на 3,05 т/га, Лісостепу – 1,87 т/га, Полісся – 1,22 т/га. У 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН – 7,66 т/га. У 2024 р. на полігонах урожайність склала: ІСГС НААН – 8,44 т/га, ДУ Інститут зернових культур НААН – 7,21 т/га, ННПЦ Миколаївського НАУ – 4,91 т/га.

Сорт універсального типу вирощування. Придатний для вирощування по різних попередниках, за звичайною та інтенсивною технологією, максимальний врожай формує при застосуванні інтенсивної технології та оптимальних доз мінеральних добрив. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по парі і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МАЛУША

Сорт має високі посухостійкість, стійкість до вилягання та обсіпання, високу стійкість до хвороб листя.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2023 р. по Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 269 діб), висота рослин нижче середньої (88 см). Зимостійкість висока (7–8 балів), морозостійкість та посухостійкість високі. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб. Має пшенично-житню транслокацію за хромосоною 1В.

Якісні показники зерна відповідають вимогам цінних пшениць. Характеризується вмістом білка в зерні 12,7 %, клейковини 25 %, силою борошна на рівні 250 о.а. Маса 1000 зерен в середньому 43 г.

Потенційна врожайність 12,0 т/га. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення УІЕСР врожайність сорту в 2022–2023 рр. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах: Степу на 2,04 т/га, Лісостепу – 1,66 т/га, Полісся – 1,94 т/га. В 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН урожайність склала 8,86 т/га.

Сорт універсального типу вирощування. Придатний для вирощування по різних попередниках, за звичайною та інтенсивною технологією, максимальний врожай формує при застосуванні інтенсивної технології та оптимальних доз мінеральних добрив. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця м'яка озима
Triticum aestivum L.

МІЗИНКА

Короткостебловий, сорт стійкий до вилягання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2023 р. по Лісостеповій та Поліській зонах.

Різновид еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий (тривалість вегетаційного періоду 269 діб), короткостебловий (висота рослин 86 см). Зимостійкість висока (7–9 балів), морозостійкість та посухостійкість високі. У польових умовах толерантний до основних шкідливих хвороб.

Якісні показники зерна відповідають вимогам цінних пшениць. Характеризується вмістом білка в зерні 13,0 %, клейковини 27 %, силою борошна на рівні 270 о.а.

Потенційна врожайність 11,0 т/га. Маса 1000 зерен в середньому 43,5 г. За результатами польових досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення УІЕСР врожайність сорту в 2022–2023 рр. перевищила усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зонах: Степу на 2,03 т/га, Лісостепу – 1,42 т/га, Полісся – 1,56 т/га. В 2022 р. у конкурсному сортовипробуванні ІР НААН урожайність склала 8,41 т/га, у екологічному випробуванні ВНІС – 8,04 т/га.

Сорт інтенсивного типу вирощування. Придатний для вирощування по різних попередниках, максимальний врожай формує при застосуванні інтенсивної технології та оптимальних доз мінеральних добрив. Норма висіву насіння становить 4,5 млн. схожих зерен на 1 га по пару і 5,5 млн. за непаровими попередниками.

Пшениця тверда озима
Triticum durum Desf.

ШУЛИНДІНКА

Універсального типу використання, невимогливий до умов вирощування, високоврожайний, степової екологічної групи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2016 р. Рекомендується для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – гордеїформе (*gordeiforme*).

Середньостиглий, вегетаційний період 275 діб. Низькостебловий, висота рослин 85 см, стебло міцне, стійке до вилягання.

Зимостійкість середня (7,0 балів).

Потенційна врожайність зерна становить понад 10,0 т/га. В умовах виробництва (2015 р.) СТОВ «Перемога» Київської області середня урожайність склала 8,8 т/га на площі 50 га.

Якість зерна висока, вміст білка 15,5–17,5 %, клейковини – 35 %, якість макаронних виробів добра.

Рекомендується для вирощування після кращих попередників (пар, горох). Строки сівби – оптимальні для озимої пшениці.

Пшениця тверда озима
Triticum durum Desf.

ПРИАЗОВСЬКА

Універсального типу використання, невимогливий до умов вирощування, високоврожайний, степової екологічної групи.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2017 р. Рекомендується для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – гордеїформе (*gordeiforme*).

Середньостиглий, вегетаційний період 275 діб. Низькостебловий, висота рослин 75–90 см, стебло міцне, стійке до вилягання. Зимостійкість середня (7,0 балів).

Потенційна врожайність зерна становить понад 10,0 т/га. У 2015 р. на Маньківській держсортостанції середня урожайність сорту склала 10,31 т/га.

Якість зерна висока, вміст білка 15,2–16,8 %, клейковини – 34 %, якість макаронних виробів висока.

Рекомендується для вирощування після кращих попередників (пар, горох). Строки сівби – оптимальні для озимої пшениці.

Жито посівне озиме

Secale cereale L.

Сучасним сортам і гібридам жита властива вища врожайність, стійкість до вилягання, менша ураженість хворобами. Вони мають

достатньо високі шанси перевершити за врожайністю пшеницю озиму за нижчої інтенсивності обробітку. Крім того, перевагами жита озимого є:

- висока зимостійкість (критична температура вимерзання у жита на 4–5⁰С нижча ніж у пшениці). На відміну від пшениці жито

менше постраждало від весняних морозів 1999–2000 рр. та жорстких умов перезимівлі 2002–2003, 2005–2006 та 2009–2010 років;

- менша вибагливість до умов вирощування завдяки більш міцній кореневій системі, яка спроможна засвоювати важкорозчинні речовини, що забезпечує більш високу стабільність урожаю;

- менша чутливість до кореневих гнилей, нематод, неуразливість твердою та летючою сажкою дають певні переваги при вирощуванні жита в насичених зернових сівозмінах. Жито є добрим попередником для інших культур на всіх типах ґрунтів через низькі витрати добрив, насіння, засобів захисту рослин;

- більш висока посухостійкість. За рахунок більш раннього відновлення вегетації рослини жита встигають засвоїти вологу, яка утворюється після танення снігу, та сформувати міцну розгалужену кореневу систему, яка проникає на глибину до 150 см в ґрунт та спроможна засвоювати вологу з більш низьких шарів ґрунту.

У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні на сьогодні знаходяться чотири гібрида та чотири сорти жита селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Всі вітчизняні гібриди жита створено в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

З 1999 по 2025 рр. створено та передано до державного сортовипробування десять гібридів першого покоління та дві материнських форми – прості стерильні гібриди. Чотири внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, два проходять державне сортовипробування.

**Сорти і гібриди жита озимого селекції Інституту рослинництва
ім. В. Я. Юр'єва НААН**

Показники	Занесені до Реєстру сортів рослин України				
	ПАМ'ЯТЬ ХУДОБКА	СТОІР	ХАНТЕР F ₁	ЮПИТЕР F ₁	САТУРН F ₁
Рік занесення до Держреєстру	2011	2013	2020	2016	2016
Вегетаційний період, днів	330	330	280	328	329
Висота рослини, см	110- 130	115- 130	120- 130	125	125
Маса 1000 зерен, г	32-38	30-35	35-36	35,7	35,9
Середня врожайність за результатами сортовипробувань (2010-2015 рр.), т/га	7,02	7,53	9,99	8,16	8,2
Стійкість до вилягання, балів	7	8	7	8	8
Стійкість до обсіпання, балів	8	8	8	8	8
Посухостійкість, балів	8	8	9	8	8
Зимостійкість, балів	8	8	8	8	8
Ураженість хворобами	Толерантність до основних хвороб на рівні 5-10 %				
Череззерниця, %	2	2	3	2	2
Натура зерна, г/л	630	640	645	652	660
Вміст сирого протеїну, %	12,2	11,2	10,6	11,8	11,9
Вихід борошна, %	61	64	63	62	63
Число падіння, с	195	307	220	220	215
Об'єм хліба з 100 г борошна, мл	320	410	365	352	350
Загальна хлібопекарська оцінка, балів	3,5	4	4	4,5	4,6

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

ПАМ'ЯТЬ ХУДОЄРКА

Високоврожайний сорт з високими показниками морозо- та зимостійкості.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2011 р. для зон вирощування Лісостепу, Степу та Полісся.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Сорт середньостиглий.

Висота рослин 100–130 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока.

Морозо- та зимостійкість висока (8–9 балів).

Посухостійкість висока (7–8 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен 32–38 г. Вміст сирого протеїну – 12,4 %. Число падіння 280–330 с. Хлібопекарські властивості добрі.

Потенційна врожайність 8,5 т/га.

Сорт не вибагливий до попередників, рекомендована норма висіву 4 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для насінневих посівів 2000 м.

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

СТОІР

Високоврожайний сорт з високими показниками морозо- та зимостійкості, еталон продуктивності, чоловічий компонент гібридів Юпітер та Сатурн.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2013 р. для зон вирощування Лісостепу та Полісся.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Сорт середньостиглий. Висота рослин – 115–130 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока.

Морозо- та зимостійкість висока (8–9 балів).

Посухостійкість висока (8–9 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен – 30–35 г. Вміст сирого протеїну складає 11,4 %. Число падіння 220–330 с. Хлібопекарські властивості добрі.

Потенційна врожайність 9,2 т/га.

Вищу врожайність забезпечує розміщення сорту по кращих попередниках. Рекомендована норма висіву 4 млн. схожих насінин на 1 га. Придатний до прямого збирання.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для насінневих посівів 2000 м.

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

КАЛІПСО

Високоврожайний сорт з високими показниками морозо- та зимостійкості.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 р. для зони вирощування Лісостеп.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Сорт середньостиглий. Висота рослин – 127–138 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока.

Морозо- та зимостійкість висока (8 балів).

Посухостійкість висока (8 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен в середньому 37 г. Число падіння 202 с. Вміст сирого протеїну складає 9,2–10,6 %. Хлібопекарські властивості добрі.

Потенційна врожайність 8,2 т/га.

Вищу врожайність забезпечує розміщення сорту по кращих попередниках. Рекомендована норма висіву 4 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для насінневих посівів 2000 м.

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

САТУРН F₁

Високоврожайний гібрид з високими показниками морозо- та зимостійкості, придатний для виробництва крупи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2016 р. для зони вирощування Степ.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Гібрид середньостиглий.

Висота рослин – 125–135 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока.

Морозо- та зимостійкість дуже висока (9 балів).

Посухостійкість дуже висока (9 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен 30–36 г. Вміст сирого протеїну складає 9,0–10,4 %. Число падіння 200–230 с. Хлібопекарські властивості добрі.

Потенційна врожайність 10,2 т/га.

Вищу врожайність забезпечує розміщення гібриду по кращих попередниках. Рекомендована норма висіву 3 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для ділянок гібридизації 2000 м.

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

ЮПІТЕР F₁

Високоврожайний гібрид з високими показниками морозо- та зимостійкості, придатний для виробництва крупи.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2016 р. для зони вирощування Степ.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Гібрид середньостиглий, вегетаційний період 265–267 діб.

Висота рослин – 115–130 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока. Морозо- та зимостійкість висока (8–9 балів).

Посухостійкість висока (8–9 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен 29–32 г. Вміст сирого протеїну складає 9,2–11,3 %. Число падіння 226–230 с. Хлібопекарські властивості добрі. Придатний до використання на крупу.

Потенційна врожайність 10,0 т/га.

Вищу врожайність забезпечує розміщення гібриду по кращих попередниках. Рекомендована норма висіву 3 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для ділянок гібридизації 2000 м.

Жито посівне озиме
Secale cereale L.

ХАНТЕР F_1

Високоврожайний гібрид з високими показниками морозо- та зимостійкості.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 р. для зони вирощування Лісостеп.

Різновид вульгаре (*vulgare*).

Гібрид середньостиглий вегетаційний період 277–282 доби.

Висота рослин – 115–130 см.

Стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна в колосі висока.

Морозо- та зимостійкість висока (8–9 балів).

Посухостійкість висока (7–8 балів).

Толерантний до основних хвороб.

Зерно крупне, овальне, сіро-зеленого кольору. Маса 1000 зерен в середньому 35,5 г. Вміст сирого протеїну складає 9,7–10,7 %. Число падіння 180–200 с. Хлібопекарські властивості добрі.

Потенційна врожайність 9,0 т/га.

Вищу врожайність забезпечує розміщення гібриду по кращих попередниках. Рекомендована норма висіву 3 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва: просторова ізоляція для ділянок гібридизації 2000 м.

Тритикале озиме *Triticosecale Witt*

Тритикале є першою, штучно створеною зерною і кормовою культурою, отриманою схрещуванням пшениці (*Triticum*) з житом (*Secale*). Для тритикале притаманне унікальне сполучення окремих господарсько-біологічних показників батьківських форм пшениці і жита: високий потенціал урожайності зерна і зеленої маси, посилені адаптивні властивості, імунітет до грибкових захворювань, більший вміст білка і лізину в зерні та основних поживних речовин у зеленій масі. Тритикале заслужено визнається найбільш пристосованою культурою для біологізації сільськогосподарського виробництва.

Сучасний етап селекції озимих тритикале в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН пов'язаний переважно з міжлінійними схрещуваннями гексаплоїдних амфідиплоїдів різного типу розвитку і рівня якості, випробуванням гібридних популяцій і ліній в контрастних агроекологічних зонах, створенням багатолінійних сортів на основі одної або декількох гібридних комбінацій.

Одержано зернові тритикале з високою морозо- і зимостійкістю. Створено сорти озимого тритикале із стабільно високими хлібопекарськими властивостями.

На майбутнє передбачено створення більш врожайних (вище 12,0 т/га) зернових сортів, спеціалізованих за напрямками використання (фураж, хліб, кондитерські вироби, спирт, пиво, тощо), озимих тритикале універсального призначення, сортів тритикале дворучок з підвищеним рівнем морозостійкості, високою якістю зерна: білка 14–16 %, клейковини 28–34 %, ІДК 65–75 о.п., об'ємом хліба 550–650 мл.

Сорти тритикале озимого селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Показники	Ратне	Раритет	Букет	Ніканор	Донець	Пластун волинський	Павлодарський (кормовий)	Ярослава	Тимофій (зерновий)	Олександра (дворучка)	Підзимок харківський
Рік внесення до Держреєстру	2007	2008	2014	2016	2018	2018	2018	2018	2019	2020	2021
Рекомендована зона для вирощування	СЛП	ЛП	ЛП	СЛ	СЛП	СЛП	П	СЛП	П	ЛП	ЛП
Тривалість вегетаційного періоду, діб	280	280	281	282,5	280	280	282	282	280	282	245
Зимостійкість, бал	7,5–8	7,5	8,0–9	7,5	8,5	7,5	8,5	7,5	8	7,5–8	8
Висота рослин, см	132,5	120	130	125	137	135	170	130	90	95–110	126
Стійкість до вилягання, бал	9	9	9	9	8	7,5	7	7,5	9	9	7
Стійкість до посухи, бал	9	9	9	9	9	8	9	8	8,5	9	8
Стійкість до хвороб, бал	9	9	9	9	8,5	8,5	9	8,5	8,5	8,0–9	9
Середня врожайність, т/га	6,21	5,88	5,68–9,56	7,37	7,93	8,75	7,5	8,25	9,22	7,0–12	8,62
Маса 1000 зерен, г	48,5	40–52	45–55	44	43,1	41,5	45	41,3	44,7	42–46	44
Вміст білка в зерні, %	12	11,8	13	11,5–13,0	13,8	12,8	14,3	12,8	12,3	14,5	12,5
Вміст клейковини в борошні, %	18–26	18,8	22,7	18–22	20	18,8	21,3	25	20,5	26	20
ВДК, од	65–75	49,2	75	52,5	63	49,2	70	90	58	73	50
Сила борошна (альвеограф), о.а.	105	193	51	150–210	145	160	51	80	172	200	80
Пружність тіста, мм	80	71,4	48	70	60	67	48	78	66	67	65
Розтяжність, мм	41	74,4	62	90–110	85	70	62	69	80	70	70
Об'єм хліба зі 100 г борошна, мл	435	530	510	580-630	385	510	456	580–650	680–790	600	450
Загальна хлібопекарська оцінка, бал	7,5-8,0	9	8,55	9	6,7	8,5	8,5	8,5	9	8,5	8
Потенційна урожайність, т/га	9	10	11	10	10	10	зерна – 8,5; зел. маси – 70	10	12	12,5 (7 у весняному посіві)	12

РАРИТЕТ

Стійкий до вилягання, хлібопекарського призначення.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2008 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу та Поліссі.

Різновид – лютесценс (*lutescens*).

Середньостиглий.

Висота рослин 110–130 см, стебло міцне, стійке до вилягання. Зимостійкість вище середньої (7,5 бала).

Борошномельні та хлібопекарські якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 13,5–14,9 %, сирої клейковини – 24–28 %, ІДК – 50 о.п., сила борошна – 220–230 о.а., об'єм хліба без поліпшувачів – 550–650 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 9 балів.

Потенційна врожайність зерна становить 10,0 т/га.

Рекомендується для посіву на зайнятих парах, після багаторічних трав або після кукурудзи на силос. Оптимальні строки сівби 1–15 вересня. Норми висіву 3,0–5,0 млн. схожих насінин на 1 га залежно від строків посіву і попередників.

Тритикале озиме
Triticosecale Witt

ДОНЕЦЬ

Високоадаптивний кормовий, фуражного та технічного використання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 році.

Рекомендується для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – барбаросса (*barbarossa*).

Середньостиглий. Висота рослини 140–175 см. Стійкий до вилягання (8 балів).

Зимо- і посухостійкість високі (9 балів).

Стійкість до хвороб – 8–9 балів.

Зерно виповнене, овально-видовжене. Маса 1000 зерен – 40–45 г.

Потенційна врожайність зерна становить понад 10,0 т/га, зеленої маси – 55–65 т/га.

Якість зерна і зеленої маси високі. Вміст білка в зерні – 13,5–14,8 %, крохмалю – 65–67 %. Вихід спирту із 1 т шроту – 458 л.

Для посіву після непарових попередників. Строки сівби оптимальні для зони. Норма висіву на зелений корм – 3,5 млн./га, на зерно – 4,5–5,5 млн./га.

ПЛАСТУН ВОЛИНСЬКИЙ

Посухостійкий, універсального призначення.

Оригізатори – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН;
Волинська державна с.-г. дослідна станція.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 році.

Рекомендується для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – лютесценс (*lutescens*).

Середньостиглий. Висота рослини 115–135 см. Стійкий до вилягання (8 балів).

Зимостійкість вищесередня, посухостійкість висока.

Зерно виповнене, овально-видовжене, маса 1000 зерен – 41–45 г. Борошномельні та хлібопекарські якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 12,8– 14,5 %, сирої клейковини – 24–28 %, ІДК – 65 о.п., сила борошна – 180 о.а., об'єм хліба без поліпшувачів – 620 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 8,5 балів.

Потенційна врожайність зерна становить 10,0 т/га , урожайність зеленої маси – 50,0 т/га.

Кращі попередники – горох, багаторічні трави, кукурудза на силос. Строки сівби оптимальні для зони. Норма висіву – 4,2–5,0 млн./га.

Тритикале озиме
Triticosecale Witt

ПАВЛОДАРСЬКИЙ

Посухостійкий, кормового та фуражного використання.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендується для вирощування у зонах Лісостепу та Поліссі.

Різновид – лютесценс (*lutescens*).

Середньостиглий. Висота рослини 170 см. Зерно виповнене, овально-видовжене. Маса 1000 зерен – 45 г. Стійкість до вилягання (7,5 балів).

Зимостійкість висока (9 балів), посухостійкість висока (9 балів).

Стійкість до хвороб – 8–9 балів.

Якість зерна і зеленої маси високі. Вміст білка в зерні – 14,2 %, крохмалю – 67 %. Вихід спирту із 1 т шроту – 460 л.

Потенційна врожайність зерна становить після непарових попередників 8,5 т/га, урожайність зеленої маси – 75,0 т/га.

Сорт дуже витривалий до складних попередників та пізніх строків сівби. Норма висіву на зерно становить 4,5 млн./га, на зелений корм – 3 млн./га.

Тритикале озиме
Triticosecale Witt

ЯРОСЛАВА

***Сорт тритикале озимого та ярого типів розвитку
універсального призначення.***

Оригіратори – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН;
Волинська державна с.-г. дослідна станція.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендується для поширення у зонах Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – лютесценс (*lutescens*).

Середньостиглий. Висота рослини 110–140 см. Стійкість до вилягання після парових попередників 9 балів. Зимостійкість – 7,5–8,0 балів, посухостійкість висока (9 балів), стійкість до хвороб – 8,5–9,0 балів.

Зерно виповнене, овально-видовжене, маса 1000 зерен – 40–43 г. Борошномельні та хлібопекарські якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 12,8–14,5 %, сирої клейковини – 24–28 %, ІДК – 60 о.п., сила борошна – 180 о.а., об'єм хліба без поліпшувачів – 600 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 8,5 балів.

Урожайність зерна за осінньої сівби понад 10,0 т/га, а за весняної – 6,0 т/га. Урожайність зеленої маси – 40–65 т/га.

Сорт дуже витривалий до гірших попередників та пізніх строків сівби. Норма висіву на зерно становить 4,5 млн./га, на зелений корм – 3 млн./га.

ТИМОФІЙ

Низькостебловий, з високими хлібопекарськими властивостями.

Оригізатори – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН; Волинська державна с.-г. дослідна станція.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендується для вирощування на Поліссі.

Різновид – суберитроспермум (*suberythrospermum*).

Середньостиглий. Висота рослини 80–95 см. Стійкість до вилягання 9 балів. Зимостійкість підвищена (8,5 балів), посухостійкість висока (9 балів).

Зерно виповнене, видовжене, маса 1000 зерен – 45–48 г. Борошномельні та хлібопекарські якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 12,3 – 14,9 %, сирої клейковини – 29–34 %, ІДК – 60 о.п., сила борошна – 210 о.а., об'єм хліба без поліпшувачів – 700 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 9 балів.

Потенційна врожайність зерна становить 12,0 т/га. Високу врожайність та якість клейковини, тіста й хліба сорту Тимофій підтверджено в дослідках Каліфорнійського університету Девіса (США, 2019 р.). Серед 200 сортів тритикале сорт Тимофій за хлібопекарськими властивостями зайняв перше місце із об'ємом хліба 740 мл за врожайності зерна на богарі 5,2–7,1 т/га та 11,8–12,9 т/га на зрошенні (штати Каліфорнія та Колорадо, 2019 р.).

Рекомендується для парових і кращих попередників (горох, картопля, багаторічні трави, кукурудза на силос). Строки сівби оптимальні для зони. Норма висіву – 5–6 млн./га.

ЛЕОНТІЙ

Кормового, фуражного та технічного використання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу та Поліссі.

Різновид – лютесценс (*lutescens*).

Середньостиглий. Висота рослин – 140–170 см. Стійкість до вилягання – 8 балів.

Зимостійкість – 9 балів.

Високостійкий до посухи, бурі, жовтої та стеблової іржі, твердої сажки, борошнистої роси. Слабко уражується, корневими гнилями та фузаріозом (8–9 балів).

Зерно виповнене, овально-видовжене. Маса 1000 зерен – 42–45 г.

Потенційна врожайність зерна становить понад 9,0 т/га, зеленої маси – 60 т/га. Якість зерна і зеленої маси високі. Вміст білка в зерні – 13,5 %, крохмалю – 68 %. Вихід спирту із 1 т шроту – 460 л.

Витривалий до гірших попередників, супіщаних і торфових ґрунтів. Норма висіву на зелений корм – 3,5 млн.; на зерно 4,5–5,5 млн. схожих насінин на 1 га.

Тритикале озиме
Triticosecale Witt

ОЛЕКСАНДРА

Перший в Україні сорт тритикале альтернативного типу розвитку (дворучка) хлібопекарського, фуражного та технічного використання.

Оригіратори – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН; Волинська державна с.-г. дослідна станція.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу та Поліссі за осінньої та весняної сівби.

Різновид – суберитроспермум (*suberythrospertum*).

Середньостиглий за осінньої сівби, середньопізній – за весняної. Висота рослини 95–110 см. Стійкість до вилягання 9 балів.

Зимостійкість – 7,5–8,0 балів, посухостійкість висока (9 балів), стійкість до хвороб – 8,5–9,0 балів.

Зерно виповнене, видовжене, гладеньке, маса 1000 зерен – 42–46 г. Борошномельні та хлібопекарські якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 13,0–16,0 %, сирої клейковини – 28–34 %, ІДК – 50 о.п., сила борошна – 200 о.а., об'єм хліба без поліпшувачів – 600 мл, загальна хлібопекарська оцінка – 8,5 балів.

Потенційна врожайність зерна висока за осінньої сівби становить понад 12,0 т/га, а за весняної – понад 7,0 га.

Сорт дуже витривалий до складних попередників. Норма висіву за осінньої сівби – 4,5 млн./га, весняної – 5,5 млн./га.

ЄЛАНЬ

*Хлібопекарського, фуражного та технічного використання
альтернативного типу розвитку (дворучка).*

Оригіратори – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН;
Волинська державна с.-г. дослідна станція.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для
поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу та Поліссі.

Різновид – суберитроспермум (*suberythrospertum*).

Середньостиглий. Висота рослини 100 см. Стійкість до
вилягання 9 балів. Зимостійкість підвищена (8,5 балів),
посухостійкість висока (9 балів).

Високостійкий до посухи, бурої, жовтої та стеблової іржі,
сажки, борошнистої роси. Зерно виповнене, овально-видовжене,
гладеньке, маса 1000 зерен – 45 г. Борошномельні та хлібопекарські
якості зерна високі. Вміст білка в зерні – 13,5– 14,9 %, сирової
клейковини – 24–28 %, ІДК – 50 о.п., сила борошна – 180 –230 о.а.,
об'єм хліба без поліпшувачів – 700 мл, загальна хлібопекарська
оцінка – 9 балів.

Потенційна врожайність зерна становить 12,0 т/га. Виявляє
високу врожайність незалежно від строків посіву. В
сортівпробуванні в середньому за 5 років урожайність склала
10,4 т/га. Сорт витривалий до пізніх строків сівби та непарових
попередників. Норма висіву – 4,5–5,0 млн./га.

ПІДЗИМОК ХАРКІВСЬКИЙ

Фуражного та технічного використання, з підвищеною урожайністю та адаптивністю, придатний до пізньоосінньої сівби.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Рік реєстрації – 2021 р.

Різновид – еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду – 245 діб. Середньорослий, висота рослин – 126 см. Підвищена стійкість проти вилягання (7 балів), стійкий проти осипання (9 балів), проростання (9 балів). Зимостійкість – 8 балів. Посухостійкість – 8 балів.

Стійкість до сажкових хвороб – 9 балів, до борошнистої роси – 9 балів, бурої листкової іржі – 7 балів, до септоріозу листя – 7 балів.

Зерно добре виповнене (9 балів), видовжене, маса 1000 зерен 44,0 г. Середня урожайність при пізньоосінньому посіві становить 8,62 т/га, що стабільно перевищує стандарт (в середньому на 1,29 т/га). Потенціал урожайності 12 т/га. Підвищена адаптивність забезпечується за рахунок холодостійкості та посухостійкості. Має вирівняний густий стеблостій (оцінка при досяганні 9 балів). Стійкість проти вилягання 7–8 балів. Вміст білка в зерні 12,5 %, вміст крохмалю 63,5 %.

Придатний до вирощування в усіх зонах України. Норма висіву 4,5– 5,0 млн. схожих зерен на 1 га. Сорт є більш перспективним для вирощування в посушливих степових регіонах при пізніх оптимальних строках, пізньому осінньому та зимовому висіві у «лютневі вікна».

ТРИФОН

Сорт універсального призначення, фуражного та технічного використання, харчове використання (за пшеничною або житньою технологією).

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2024 р.

Різновид – суберитроспермум (suberythrospermum).

Сорт середньостиглий, вегетаційний період 285діб. Сорт має вирівняний густий стеблостій, стійкість до вилягання – 9 балів. Висота рослин – 108 см.

Стійкий до борошнистої роси (8,5–9 балів), до бурої іржі (8,5–9 балів), корневих гнилей (7,5–8 балів), до септоріозу (7,5 балів).

Зимостійкість – 8,5 балів. Посухостійкість висока (8,5–9 балів).

Середня врожайність становила 7,43 т/га, що перевищує стандарт Раритет на 0,85 т/га. Потенційна врожайність зерна становить 12,5 т/га. Вміст білка в зерні 13,5–14,5 %, крохмалю – 67 %. Об'єм хліба – 610–680 мл.

Придатний для посіву по складних попередниках, супіщаних і торфових ґрунтах.

Норма висіву на зерно 4,5–5,5 млн. схожих насінин на 1 га.

Пшениця тверда яра *Triticum L.*

Для максимальної реалізації потенційних можливостей сортів пшениці ярої як за врожаєм, так і за якістю зерна, необхідною умовою є своєчасне та якісне виконання усіх технологічних прийомів вирощування.

Кращими попередниками пшениці ярої для зони Лісостепу є парова озимина, чисті від бур'янів просапні (кукурудза на зелений корм і силос, картопля, баштанні, цукровий буряк у вологий рік), широкорядні посіви круп'яних, горох, однорічні злаково-бобові суміші, пласт і оборот пласта багаторічних трав; для Степу – парова озимина, кукурудза на зелений корм і силос, горох, чистий пар, баштанні.

Пшениця яра вимоглива до режиму живлення, особливо тверда. Для отримання зерна з високою якістю ефективні прикореневе підживлення NO_2 – 30 кг/га д.р. за наявності вологи у посівному шарі ґрунту і позакореневе підживлення 15–20 % розчином сечовини в дозі NO_2 – 15 кг/га на VIII – X етапах органогенезу наземними оприскувачами по технологічній колії.

Успішне вирощування пшениці ярої в умовах недостатнього і нестабільного зволоження ґрунту в значній мірі залежить від своєчасного і якісного проведення польових робіт. Навесні, після досягання фізичної стиглості поверхні ґрунту, проводиться

передпосівний обробіток по класичній схемі – боронування зябу і передпосівна культивуація.

Сівба проводиться в перші дні весняних польових робіт. Обов'язковим є протруювання насіння тими ж препаратами і в тій же концентрації, які використовуються для пшениці озимої. Кращий спосіб сівби – рядковий.

Для знищення бур'янів у фазу кушіння посіви пшениці ярої обробляють гербіцидами групи 2,4-Д, Діаленом або Гранстаром. Для захисту посівів використовують ті ж препарати, що рекомендовані для пшениці озимої.

**Сорти пшениці твердої ярої селекції
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН**

Назва сорту	Харківська 39	Чадо	Спадщина	Меіса	Ксантія	Деміра
Рік занесення до Держреєстру	2002	2004	2006	2020	2019	2019
Рекомендована зона вирощування	С	Л	СЛ	СЛ	Л	Л
Тривалість періоду сходи - повна стиглість, діб	80-90	90-110	90-100	96-100	98	101
Висота рослин, см	85-110	85-100	95-100	85-90	96	90
Маса 1000 зерен, г	38-43	40-45	42-45	48-49	48,4	48,0
Вміст білка в зерні, %	14,0-16,1	14,2-16,5	15,0-16,5	14,5-14,9	15,0	13,5-15,5
Вміст сирової клейковини, %	33,0-36,0	32,0-36,0	33,0-36,0	25,0-28,0	32,0-33,5	31,0-34,0
Загальна скловидність, %	92	74	89	92	92	84
Натура зерна, г/л	795	792	787	820	790	802
Показник альвеографа, о. а.	128	253	177	152	-	270
Об'ємний вихід хліба, мл	410	523	430	380	-	690
Посухостійкість, бал	8	7	8	7	8	7
Стійкість до вилягання, бал	6	8	8	8	7	9
Стійкість до летючої сажки, бал	7	7	8	7	9	7
Стійкість до твердої сажки, бал	8	8	8	8	8	8
Стійкість до бурої іржі, бал	8	6	6	7	5	6
Стійкість до септоріозу, бал	5	6	7	7	7	8
Стійкість до фузаріозу колоса, бал	6	6	6	6	7	6
Стійкість до кореневих гнилей, бал	6	7	6	6	6	4
Стійкість до борошнистої роси, бал	6	6	6	6	9	7
Стійкість до внутрішньостеблових шкідників, бал	4	3	3	6	5	6
Потенційна врожайність: зерна т/га	4,7	5,5	5,3	5,8	5,7	7,1
Норма висіву, млн. схожих зерен на 1 га	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Пшениця тверда яра
Triticum durum Desf.

МЕІСА

Інтенсивного типу з відмінними макаронними властивостями.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендується для вирощування у Степу та Лісостепу.

Різновид – леукурум (*leucurum*).

Стійкий до вилягання. Посухостійкість висока.

Потенційна врожайність – 4,9 т/га. Врожайність у конкурсному випробуванні – 3,35 т/га (+0,23 т/га до стандарту).

Формує зерно масою 49 г з вмістом білка до 14,9 %, Має переваги перед стандартом за вмістом каротиноїдних пігментів 4,89 мг/кг (+1,56 мг/кг), загальною макаронною оцінкою 7,8 балів (+2,2 бали), склоподібністю 85 % (+7 %).

Норма висіву – 5,0 млн. схожих зерен на 1 га.

Високі врожаї формує при внесенні оптимальних доз мінеральних добрив та проведенні захисту рослин від шкідників і хвороб. Насіння перед посівом потребує протруювання фунгіцидним та інсектицидним протруювачем.

Пшениця тверда яра
***Triticum durum* Desf.**

СПАДЩИНА

Сорт скоростиглий, високопластичний, з відмінними макаронними властивостями.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 році. Рекомендується для вирощування у Степу та Лісостепу.

Різновидність – леукурум (*leucurum*).

Сорт середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду в середньому 101 доба.

Середньостійкий до вилягання – висота рослин 95–100 см. Колос легко вимолочується. Характеризується значною посухостійкістю та високим потенціалом продуктивності.

За стійкістю до твердої та летючої сажки перевищує стандарт.

Потенційна врожайність 5,8 т/га. Врожайність у конкурсному випробуванні – 4,15 т/га (+0,35 т/га до стандарту). У 2019 році у дослідях лабораторії рослинництва та сортовивчення ІР НААН показав найвищу врожайність 5,9 т/га.

Вміст клейковини 34–36 %, вміст білка 14,5–16,5 %. Макаронні якості відмінні. Особливістю є підвищений вміст каротиноїдних пігментів (до 3,8 мг/кг), що надає макаронним виробам яскравого бурштинного кольору.

Норма висіву 4,5 млн. схожих зерен на гектар. Насіння перед посівом необхідно протруювати фунгіцидом та інсектицидом.

Пшениця тверда яра
***Triticum durum* Desf.**

ХАРКІВСЬКА 39

Скоростиглий сорт із підвищеною склоподібністю зерна та високою посухостійкістю.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2002 році. Рекомендується для вирощування у Степу.

Різновидність – гордеїформе (*hordeiforme*).

Вегетаційний період – 80–95 діб. Висота рослин – 80–110 см. Середньостійкий до вилягання, колос легко вимолочується. Перевищує стандарт за стійкістю до летючої сажки та бурі іржі.

Високопластичний з високою посухостійкістю.

Потенційна врожайність 5,8 т/га. Врожайність у конкурсному випробуванні – 4,1 т/га (+0,55 т/га до стандарту). У 2019 році у СТОВ «Перемога» Київської області Фастівського району показав найвищу врожайність 5,2 т/га.

Вміст клейковини 33–37 %, вміст білка 14,0–17,2 %. Зерно характеризується підвищеною склоподібністю, що робить сорт незамінним для виробництва крупи.

Норма висіву 5 млн. схожих зерен на гектар. Сорт не кущиться, тому дотримання оптимальної норми висіву є необхідною умовою формування оптимальної густоти продуктивного стеблостою. Насіння перед посівом необхідно протруювати фунгіцидом та інсектицидом.

Пшениця тверда яра
Triticum durum Desf.

ЧАДО

Сорт має високу стійкість до вилягання, стійкий до твердої сажки.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2004 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу.

Різновидність – леукурум (*leucurum*).

Група стиглості – середньостиглий, тривалість вегетації 80–110 діб. Стійкість до вилягання – висока. Посухостійкість – середня. Стійкість до твердої сажки – висока. Стійкість до борошнистої роси – середня. Стійкість до летючої сажки – середня. Стійкість до бурої іржі – середня. Вміст білка 14,5–16,5 %. Вміст клейковини 34–36 %. Макаронні якості добрі. Зерно має відмінні хлібопекарські властивості.

Потенційна урожайність 5,50 т/га. Норма висіву 4,5 млн. схожих зерен на гектар.

Пшениця тверда яра
Triticum durum Desf.

ДЕМІРА

***Сорт інтенсивний із високим потенціалом врожайності,
подвійного використання.***

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.
Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу.

Різновидність – леукурум (*leucurum*).

Середньостиглий – тривалість вегетації в середньому 101 доба.
Стойкий до вилягання, висота рослин 90 см. Колос легко вимолочується. Маса 1000 насінин 48,0–50,6 г.

За стійкістю до твердої сажки та септоріозу перевищує стандарт.

Потенційна врожайність 7,1 т/га, середня за роки випробування 4,5 т/га.

Вміст клейковини 31–34 %, вміст білка 13,5–15,5 %. Макаронні якості добрі, сорт відноситься до групи подвійного використання, тобто придатний для виготовлення не тільки макаронних виробів, а й хліба в чистому вигляді. Має переваги перед стандартом за силою борошна (312 о.а., до стандарту +123 о.а.), формує більший об'єм хліба (690 мл із 100 г борошна, до стандарту +163 мл).

Сорт створено для вирощування за інтенсивною технологією
Норма висіву 5 млн. схожих зерен на гектар. Насіння перед посівом необхідно протруювати фунгіцидом та інсектицидом.

Пшениця тверда яра
Triticum durum Desf.

КСАНТІЯ

Сорт скоростиглий з високою пластичністю та відмінними макаронними властивостями.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.
Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендується для вирощування у Лісостепу.

Різновидність – леукурум (*leucurum*).

Сорт середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду 96 діб.
Сорт характеризується значною пластичністю та високим потенціалом продуктивності.

Середньостійкий до вилягання, висота рослин в середньому 96 см.

Перевищує стандарт за стійкістю до твердої та летючої сажки.

В конкурсному сортовипробуванні сорт показав переваги перед стандартом за вмістом білка 15,02 % (+1,1 %), загальною макаронною оцінкою 8,1 бали (+1,3 бали), вмістом каротиноїдних пігментів 3,7 мг/кг (+0,65 мг/кг), має відмінні макаронні властивості.

Середня врожайність за роки випробування в конкурсному сортовипробуванні – 4,69 т/га, найвища – 6,4 т/га.

Норма висіву 5 млн. схожих зерен на гектар. Насіння перед посівом необхідно протруювати фунгіцидом та інсектицидом.

Пшениця тверда яра
Triticum durum Desf.

БЕЛЛАТРИКС

Сорт середньостиглий з відмінними макаронними властивостями.

Оригіатор - Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.
Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні у 2024 році.

Рекомендується для вирощування у Степу, Лісостепу.

Різновидність – леукурум (*leucurum*).

Сорт створено для вирощування в умовах недостатнього зволоження, середньостиглий, тривалість вегетації 96 діб. Середньостійкий до вилягання, висота рослин 99 см. Колос легко вимолочується. За стійкістю до основних шкодочинних хвороб знаходиться на рівні стандарту.

Потенційна врожайність 6,0 т/га, середня за роки випробування 3,1 т/га. Вміст клейковини 31-34%, вміст білка 13,8-14,5%. Відмінні макаронні властивості. Має переваги перед стандартом за загальною макаронною оцінкою 8,5 балів (+ 1,8 бали), склоподібністю 88 % (+ 9 %).

Норма висіву 5 млн. схожих зерен на гектар. Насіння перед посівом необхідно протруювати фунгіцидом та інсектицидом.

Свідоцтво про державну реєстрацію 240629 від 25.10.2024 р.

Патент № 240407 від 23.10.2024 р.

Тритикале яре *Triticosecale Witt*

Сорти тритикале ярого селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН мають комплекс цінних господарських ознак та можуть ефективно використовуватись в органічному землеробстві для одержання екологічно чистої продукції. Сорти мають хороші хлібопекарські та змішувальні властивості, а потенціал їх урожайності сягає 9,0 т/га.

Тритикале яре дозволяє вирощувати хлібне зерно там, де виникають проблеми з посівами пшениці м'якої озимої. Тому воно також ефективно використовується як страхова культура для підсіву та пересіву озимих. Тритикале яре має цінні біологічні особливості: здатність інтенсивно засвоювати поживні речовини з ґрунту, підвищену стійкість до весняних заморозків, посухи, стійкість до ураження шкідниками та збудниками хвороб. Сорти харківської селекції не уражуються твердою та летючою сажкою, тому немає потреби протруювати зерно перед посівом.

Харчове використання. Борошно із нових сортів тритикале ярого – цінна сировина для хлібопекарського та кондитерського виробництва. Висока якість клейковини дозволяє використовувати борошно тритикале ярого для виготовлення сортосумішей з пшеничним борошном низької якості. Населення України використовує борошно тритикале ярого для випікання домашнього хліба, булок, печива, пряників та ін.

М'якуш хліба з борошна цілого ряду сортів тритикале має приємний аромат, жовтуватий відтінок завдяки підвищеному вмісту каротиноїдних пігментів та довше зберігає свіжість. Із зерна тритикале ярого виготовляються крупи та мюслі. Висока якість клейковини дозволяє використовувати борошно тритикале ярого для приготування сумішей з пшеницями V–VI класу та випічки хорошого білого хліба. Біохімічні властивості зерна тритикале дозволяють використовувати його у круп'яному виробництві та для отримання крохмалю.

Кормове використання. Завдяки гарній збалансованості цінних амінокислот, каротиноїдів та ін. компонентів тритикале яре ефективно використовується на кормові цілі у вигляді кормових сумішей або як зелений корм. Високі харчові властивості має комбікорм, який містить 40–50 % зерна тритикале, який використовується для відгодівлі ВРХ, овець, птахів. Особливу цінність представляє комбікорм для відгодівлі свиней, який складається з 75,8 % тритикале, 20 % сої та 4,2 %

вітамінів. За використання ізопротеїнових та ізоенергетичних раціонів для яєчних курей заміна 36 % пшениці на яре тритикале покращує збереженість та однорідність поголів'я. Урожайність зеленої маси тритикале ярого перевищує однорічні зернобобові культури на 1,38–4,19 т/га (9–26 %), а вихід сухої речовини – на 0,75–1,36 т/га (22–38 %).

Технічне використання. Зерно тритикале – цінна біосировина для виробництва високоякісного спирту. Підвищена активність амілолітичних ферментів забезпечує високе самооцукрення й розрідження сусла із зерна тритикале. Більш повне зброджування вуглеводів підвищує вихід спирту в порівнянні із пшеницею на 1,66–1,90 % і житом на 0,33–0,57 %. При збільшенні площ посіву озимих і ярих тритикале до 1 млн. га щорічно можна виробляти 3,5–4,0 млн. т зерна, що забезпечує одержання 2,1–2,4 млн. т біоетанолу.

Особливості агротехніки. Перед основним обробітком ґрунту вносять фосфорні та калійні добрива, у середньому по 50–60 кг P_2O_5 та 30–40 кг K_2O на 1 га. Азотні добрива доцільно вносити локально під передпосівну культивуацію в дозі 50–60 кг д.р. на 1 га. Посів проводять у найранніші строки по мірі досягання ґрунту. Норма висіву 4,5–5,0 млн. схожих насінин на 1 га.

**Сорти тритикале ярого
селекції Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН**

Показники	Занесені до Реєстру сортів рослин України				
	Борівігер харківський	Воля харківська	Булаг харківський	Достаток харківський	Скарб харківський
Рік внесення до Державного реєстру	2015	2017	2019	2021	2021
Різновид	erythrospERMum				
Рекомендована зона вирощування	С,Л,П	С,Л,П	С,Л,П	С,Л,П	С,Л,П
Тривалість періоду сходи - повна стиглість, діб	97	90	94	93	93
Висота рослин, см	102	97	100	103	97
Довжина колосу, см	11	10	11	11	11
Маса 1000 зерен, г	46,0	42,0	45,0	44,0	43,0
Посухостійкість	8	7	8	8	8
Стійкість проти вилягання	8	7	8	8	8
Стійкість до борошнистої роси	9	9	9	9	9
Стійкість до сажкових хвороб	9	9	9	9	9
Стійкість до бурої листкової іржі	8	8	7	8	8
Стійкість до септоріозу листя	8	8	7	6,5	8
Загальна хлібопекарська оцінка	8,5	8,5	8,5	8,5	8
Потенційна врожайність: зерна т/га	8,0	7,5	9,0	8,5	9

Тритикале яре
Triticosecale Witt

БОРИВІТЕР ХАРКІВСЬКИЙ

Продовольчого та фуражного використання з високим потенціалом урожайності, стійкий до вилягання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2015 р. для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий, вегетаційний період – 95–98 діб, середньорослий, висота рослин – 100–110 см. Підвищена стійкість до вилягання, стійкий до осипання, проростання.

Холодостійкий, посухостійкість підвищена.

Стійкий до основних листових хвороб.

Потенціал урожайності 8 т/га. Середня урожайність 4,24 т/га з коливанням за роками від 4,08 до 5,32 т/га.

Зерно добре виповнене, крупне – маса 1000 зерен 46,0 г, з високою натурою (764–788 г/л). Зерно тверде (178–181 Н). Вміст білка у зерні 12,6 %. Має хороші хлібопекарські властивості. Клейковина I групи – 20,5–21,0 %, об'єм хліба 400–530 мл зі 100 мл борошна.

Загальна хлібопекарська оцінка 8–9 балів.

На півдні України можлива сівба у «лютневі вікна».

Тритикале яре
Triticosecale Witt

БУЛАТ ХАРКІВСЬКИЙ

Новий, продовольчого використання з високим потенціалом урожайності, з хорошими хлібопекарськими та змішувальними властивостями борошна.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 р. для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – еритроспермум (*erythrospermum*).

Середньостиглий, вегетаційний період – 90–98 діб, середньорослий, висота рослин – 95–105 см. Підвищена стійкість до вилягання, стійкий до осипання, проростання.

Холодостійкий. Посухостійкість підвищена.

Стійкий до основних листових хвороб.

Потенціал урожайності 9 т/га. Середня урожайність 4,45 т/га із коливанням за роками від 4,03 до 6,17 т/га. Має вирівняний густий стеблостій.

Зернівка світло-коричневого кольору, крупна (маса 1000 зерен 42,0–48,0 г), гладенька. Натура зерна (750–800 г/л), склоподібність 30 %. Вміст білка в зерні 12,5 %, крохмалю 63,4 %.

Має хороші хлібопекарські та змішувальні властивості борошна. Вміст сирової клейковини в борошні 22,5 %. Об'єм хліба – 510 мл зі 100 г борошна.

Загальна хлібопекарська оцінка 8–9 балів.

Тритикале яре
Triticosecale Witt

ДОСТАТОК ХАРКІВСЬКИЙ

Новий, продовольчого використання з високим потенціалом урожайності, з підвищеною посухостійкістю та стійкістю до вилягання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 р. для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий, вегетаційний період – 89–94 днів. Середньорослий, висота рослин – 105–110 см. Підвищена стійкість проти вилягання (9 балів), стійкий проти осипання (9 балів), проростання (9 балів).

Холодостійкий. Посухостійкість – 8 балів.

Стійкий до основних листових хвороб.

Потенціал урожайності 9 т/га. Середня врожайність 4,81 т/га з коливанням за роками від 4,29 до 5,49 т/га. Має вирівняний густий стеблостій.

Зернівка світло-коричневого кольору, крупна (маса 1000 зерен 42,0–46,0 г), гладенька. Має підвищену натуру зерна (725–750 г/л) та склоподібність 32 %. Вміст білка в зерні 11,21 %, крохмалю 63,03 %. Вміст сирової клейковини в борошні 18 %. Об'єм хліба – 420 мл зі 100 г борошна.

Загальна хлібопекарська оцінка 8–9 балів.

На півдні України можлива сівба у «лютневі вікна».

Тритикале яре
Triticosecale Witt

СКАРБЬ ХАРКІВСЬКИЙ

Новий, універсального використання, з високою та стабільною врожайністю, з підвищеною стійкістю до абіотичних факторів середовища.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 р. для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий, вегетаційний період – 89–95 діб, середньорослий, висота рослин – 100–110 см. Підвищена стійкість до вилягання, стійкий до осипання, проростання.

Холодостійкий. Посухостійкість підвищена.

Стойкий до основних листових хвороб.

Потенціал урожайності 9 т/га. Середня урожайність 5,06 т/га з коливанням за роками від 4,10 до 5,67 т/га.

Зерно добре виповнене, середньої крупності (маса 1000 зерен 43,0 г).

Має хороші хлібопекарські властивості: натура зерна (740–760 г/л). Вміст білка в зерні 11,21 %, крохмалю – 62,9 %, сирої клейковини в борошні – 22,0 %. Об'єм хліба – 410 мл зі 100 г борошна.

Загальна хлібопекарська оцінка 8 балів.

Тритикале яре
Triticosecale Witt

СВОБОДА ХАРКІВСЬКА

Сорт універсального використання, з високою та стабільною врожайністю, та адаптивністю до ґрунтово-кліматичних умов, посухостійкістю, легким обмолотом колосу.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2024 р. для вирощування у Степу, Лісостепу та Поліссі.

Різновид – еритроспермум (*erythrospertum*).

Середньостиглий, вегетаційний період 87–92 доби, середньо рослий, висота рослин 94–110 см.

Сорт має підвищену урожайність, хороші хлібопекарські та змішувальні властивості. Загальна хлібопекарська оцінка 8–9 балів. Об'єм хліба – 450–500 мл зі 100 г борошна.

Середня урожайність в екологічному сортовипробуванні 2020 – 2021 рр. 6,24 т/га, потенціал урожайності 8,00 т/га. Має вирівняний густий стеблестій (оцінка при досяганні 9 балів), легкий обмолот колоса. Стійкість до вилягання – 8-9 балів. Стійкий до борошнистої роси, летючої та твердої сажки. Стійкість проти бурої листової іржі 8 балів, септоріозу листя 7 балів.

Натура зерна – середня (745–750 г/л), має підвищений вміст білку в зерні (12,0–14,5 %).

Ячмінь звичайний ярий *Hordeum vulgare L.*

Ячмінь ярий відіграє важливу роль у зерновому балансі України, оскільки він є культурою багатоцільового призначення. Зерно ячменю незамінне як сировина для пивоварної промисловості та кормовиробництва. Проте потреби в зерні ячменю значно перевищують його виробництво, тому особлива увага приділяється створенню нових сортів цієї культури, що може забезпечити 30–35 % приросту валового збору зерна.

Сорти ячменю ярого зарубіжної селекції, які внесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, зазвичай, не адаптовані до місцевих ґрунтово-кліматичних умов, тому їх урожайність і якість зерна нестабільні за роками.

Сорти ячменю ярого селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН мають високий потенціал урожайності (до 10,0 т/га). Завдяки високій екологічній пластичності та стійкості до основних хвороб сорти нашої селекції забезпечать стабільний прибуток виробнику за будь яких умов вирощування.

Серед інновацій селекції ячменю ярого в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН слід відзначити сорти: Авгур – пивоварний сорт, має дуже високу екологічну стабільність і надзвичайно високий потенціал урожайності за рахунок високої продуктивної кущистості; Шедевр – багаторядний високоінтенсивний сорт з амілопектиновим типом крохмалю, придатний для виробництва продуктів харчування, особливо дієтичного та дитячого.

Сорти ячменю ярого
селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Показники	Занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2025 рік			
	КРЕЧЕТ	ПОДИВ	АВГУР	ШЕДЕВР
Рік занесення до Держреєстру	2020	2016	2017	2019
Рекомендована зона вирощування	СП	ЛП	СЛП	Л
Висота рослини, см	75-80	65-75	60-65	60-65
Маса 1000 зерен, г	45-47	50-55	44-46	43-45
Стійкість до вилягання, балів	8,5	9	9	8,5
Посухостійкість, балів	9,0	8	9	8,4
Стійкість до летючої і кам'яної сажки, бал	9	8	9	8
Стійкість до листових хвороб, бал	7-8	7-9	7-9	7-9
Натура зерна, г/л	650	680	700	690
Вміст білку, %	12,0-13,0	12,0-13,5	11,0-12,0	12,0-13,5
Потенційна врожайність, т/га	8,0	9,0	10,0	10,0

Ячмінь звичайний ярий
Hordeum vulgare L.

КРЕЧЕТ

Зерновий безостий, посухостійкий напівінтенсивного типу.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2020 році.

Рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп.

Різновид – інерме (*inerme*).

Група стиглості – середньостиглий.

Висота рослин – 80 см. Маса 1000 зерен – 45–47 г. Вміст білка 12,0–13,0 %. Замість остюків на зовнішній квітковій лусці наявні вирости у формі зубців. Колос двохрядний, має сильний восковий наліт.

Дуже стійкий до посухи, є джерелом групової стійкості до ураження збудниками летючої і кам'яної сажки.

Потенційна врожайність – 8,0 т/га. У виробничих умовах урожайність сорту досягала 5,62 т/га (Кіровоградська ДСГДС, 2015 р.) та 5,87 т/га (ДПДГ Саливонківське, Київська обл., 2015 р.).

Агротехніка звичайна для зони вирощування, строки сівби ранні.

Ячмінь звичайний ярий
Hordeum vulgare L.

ПОДИВ

Крупнозерний інтенсивного типу.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2016 році.

Рекомендовані зони вирощування – Лісостеп і Полісся.

Різновид – нутанс (*nutans*).

Група стиглості – середньостиглий.

Висота рослин – 65–70 см. Маса 1000 зерен – 52–55 г. Вміст білка 12,0–13,5 %. Натура зерна – 680 г.

Характеризується високою стійкістю до вилягання. Стійкість до гельмінтоспоріозних плямистостей та борошнистої роси висока.

Потенційна врожайність – 9,0 т/га. У державному сортовипробуванні урожайність сорту досягала 7,29 т/га (Тернопільський держекспертцентр, 2015 р.) та 6,56 т/га (Маньківська держсортостанція, 2015 р.).

Агротехніка звичайна для зони вирощування, строки сівби ранні.

Ячмінь звичайний ярий
Hordeum vulgare L.

АВГУР

Пивоварний, інтенсивного типу з високою екологічною пластичністю.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2017 році.

Рекомендовані зони вирощування – Степ, Лісостеп і Полісся.

Різновид – нутанс (*nutans*).

Група стиглості – середньостиглий.

Низькорослий – 60 см. Продуктивна кущистість висока – 2,8 стебла. Маса 1000 зерен – 44–46 г. Натура зерна – 700 г.

Сорт має відмінні пивоварні властивості: екстрактивність – 83,1 % (стандарт Canada – 81,0 %); якість солоду – 8,5 (відмінна).

Характеризується високою стійкістю до вилягання. Стійкість до сажкових хвороб, гельмінтоспоріозних плямистостей і борошнистої роси висока.

Потенційна врожайність – 10,0 т/га. У Державному сортовипробуванні урожайність сорту Авгур досягала 7,30 т/га (Тернопільський Держекспертцентр, 2016 р.) та 6,87 т/га (Вінницький Держекспертцентр, 2015 р.).

Агротехніка звичайна для зони вирощування, строки сівби ранні.

Ячмінь звичайний ярий
Hordeum vulgare L.

ШЕДЕВР

Багаторядний висококоврожайний інтенсивного типу.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2019 році.

Рекомендована зона вирощування – Лісостеп.

Різновид – рікотензе (*rikotense*).

Група стиглості – середньостиглий.

Низькорослий – 60–65 см. Маса 1000 зерен – 45 г. Вміст білка – 12,0–13,5 %. Натура зерна – 690 г.

Зерно сорту містить крохмаль типу *waхu*, який повністю складається з амілопектину. Сорт придатний для виробництва продуктів харчування, особливо дієтичного та дитячого.

Стійкість до сажкових та борошнистої роси 9 балів, до гельмінтоспоріозних плямистостей 7–9 балів.

Потенційна врожайність – 10,0 т/га. У Державному сортовипробуванні врожайність сорту Шедевр досягала 7,00 т/га (Вінницький Держекспертцентр, 2017 р.) та 7,07 т/га (Хмельницький Держекспертцентр, 2017 р.).

Агротехніка звичайна для зони вирощування, строки сівби ранні.

Горох посівний зерновий *Pisum sativum L.*

До Державного реєстру сортів рослин придатних до поширення в Україні занесено 10 сортів гороху селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. Ці сорти повністю відповідають сучасним умовам інтенсивного виробництва, мають потенціал урожайності до 6,0 т/га, відзначаються стійкістю до вилягання та обсіпання насіння, придатні до прямого комбайнування, більш пристосовані, у порівнянні із зарубіжними сортами до регіональних кліматичних умов і займають все більші площі на ланах України. Вирощування цих сортів дозволяє більш ефективно використовувати матеріально-технічні ресурси, а за рахунок однофазного збирання зменшити втрати і покращити якість товарної і насінневої продукції.

Реалізація потенційних можливостей нових сортів гороху є реальною лише за рахунок дотримання елементарних умов технології вирощування культури. Порушення технології вирощування на одному з етапів онтогенезу не можна компенсувати в наступних, щоб запобігти зниженню продуктивності рослин. Особливо важливим елементом загальноприйнятої технології вирощування є підготовка ґрунту. Доведено, що збільшувати норму висіву понад 1,2 млн. шт./га немає сенсу. Для прискореного розмноження дефіцитних сортів гороху використовують норми висіву 0,7–0,8 млн. шт. схожих насінин на 1 га. Посіви гороху щорічно в різній мірі пошкоджуються попелицями і гороховим зерноїдом (брухусом). За сприятливих для розвитку цих шкідників умов кожен з них може зменшити урожай гороху на 50 % і більше. Гороховий зерноїд починає заселяти і пошкоджувати горох з початку цвітіння і до кінця формування бобів. Тому з появою перших квіток гороху посіви необхідно обробити інсектицидами, а потім обробіток повторити через 7–8 днів. Обприскування проти зерноїду одночасно є, як правило, обробкою проти попелиць.

Одразу після обмолоту і очистки насіння гороху перевіряють на пошкодженість брухусом. Якщо чисельність живих екземплярів перевищує 10 шт./кг, насіннєвий матеріал підлягає фумігації під герметичною плівкою відповідними препаратами у рекомендованих дозах.

**Сорти гороху посівного селекції
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, рекомендовані
для вирощування в Україні**

Показники	Царевич	Оплот	Гайдук	Капітан
Рік занесення до державного реєстру	2008	2011	2018	2021
Рекомендована зона вирощування	Л, П	С, Л, П	С, Л, П	Л, П
Тривалість періоду сходи-повна стиглість, діб	71-75	79-85	79-83	74-80
Висота рослин, см	40-70	50-80	58-77	65-83
Кількість міжвузлів до першого продуктивного вузла	12-13	15-16	14-16	14-16
Кількість насінин у бобі	5-6	5-6	5-6	5-6
Забарвлення квіток	біле	біле	біле	біле
Забарвлення сім'ядолів	жовте	жовте	жовте	жовте
Маса 1000 насінин, г	260-290	260-290	230-260	235-255
Максимальна одержана урожайність, т/га	5,92	5,2	5,69	3,63
Вміст білка у насінні, %	22-23	20-22	21-23	22-23
Стійкість до вилягання рослин, бал	8	8	8	8
Стійкість до обсипання насіння, бал	8	6	6	6
Посухостійкість, бал	6	7	7	7
Стійкість до фузаріозу, бал	6	6	7	6
Норма висіву, млн. шт./га	1,2	1,2	1,2	1,2

Горох посівний зерновий
Pisum sativum L.

ЦАРЕВИЧ

Безлисточковий, зерновий, придатний до прямого збирання.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2008 році по Лісостеповій зоні та Поліссяю.

Різновид – *contecstum* (зчеплена), підрізновид – *esaducum* (необсипаюча жовтонасіннева).

Середньоранній – тривалість вегетаційного періоду 71–75 діб.

Напівкарликовий, висота рослин – 50–70 см, число міжвузлів до першого суцвіття – 11–13, маса 1000 зерен – 270–280 г.

Стійкий до вилягання та обсипання зерна.

Стійкий до аскохітозу та фузаріозу.

Зерно має високі смакові якості.

Потенційна врожайність – до 6 т/га. У 2009 році в ДП ДГ “Олександрівське” Тростянецького р-ну Вінницької обл. урожайність склала 4,36 т/га. Максимальна урожайність – 5,92 т/га – отримана у 2005 р. у Рівненському ДЦЕСР.

Норма висіву 1,2 млн. схожих насінин на 1 га. Необхідні вчасні обробки інсектицидами проти горохового зерноїда та попелиць.

Горох посівний зерновий
Pisum sativum L.

КАПІТАН

Безлисточковий, зерновий, придатний до прямого збирання.

Оригігінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні з 2021 року.

Напівкарликовий, безлисточковий, середньостиглий сорт зернового використання, придатний для вирощування в усіх зонах України.

Тривалість вегетаційного періоду 74–80 доби, довжина стебла 65–83 см, маса 1000 насінин – 235–255 г. Сорт має високий рівень стійкості до фузаріозу. Стійкий до вилягання – коефіцієнт стійкості – 0,78. Сорт придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Потенційна урожайність сорту до 6,0 т/га, вміст білка в насінні до 22–23 %.

За 2019 рік в польових дослідженнях кваліфікаційної експертизи сорт Капітан перевищив умовний стандарт по зоні Лісостепу з показником 3,30 т/га проти 2,61 т/га стандарту, стандарт по зоні Полісся – 3,18 т/га (стандарт 2,38 т/га). У 2020 р. сорт перевищив умовний стандарт по зоні Полісся – 3,36 т/га (стандарт 2,46 т/га) та Лісостепу – 3,63 т/га (стандарт 2,42 т/га). Максимальна урожайність була отримана на Тернопільському експертному центрі – 3,63 т/га.

Норма висіву 1,2 млн. схожих насінин на 1 га. Важлива вчасна обробка інсектицидами проти горохового зерноїда та попелиць.

Горох посівний зерновий
Pisum sativum L.

ОПЛОТ

Безлисточковий, зерновий, придатний до прямого збирання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2011 року по всіх зонах.

Різновид – *contecstum* (зчеплена), підрізновид – *vulgare* (звичайна жовтонасіннева).

Середньостиглий – тривалість вегетаційного періоду 77–82 діб.

Напівкарликовий, висота рослин – 50–70 см, число міжвузлів до першого суцвіття – 14–16, маса 1000 зерен – 250–280 г.

Стійкий до вилягання та основних хвороб.

Насіння жовте, округло-здавлене з гладкою поверхнею.

Потенційна врожайність – до 6 т/га. В конкурсному сортовипробуванні IP ім. В. Я. Юр'єва НААН максимальна урожайність по сорту була отримана у 2008 році і становила 5,0 т/га.

У виробничих умовах в СТОВ “Перемога” Фастівського р-ну Київської обл. у 2014–2016 рр. урожайність сорту становила від 3,65 т/га до 5,2 т/га. В фермерському господарстві “Таврія-Скіф”, що розташовано у Запорізької області, у 2015 р. та 2016 р. було отримано урожайність 2,48 т/га та 3,82 т/га відповідно.

Норма висіву 1,2 млн. схожих насінин на 1 га. Важлива вчасна обробка інсектицидами проти горохового зерноїда та попелиць.

Горох посівний зерновий
Pisum sativum L.

ГАЙДУК

Безлисточковий, зерновий, придатний до прямого збирання.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2019 року по Лісостеповій та Степовій зонах.

Різновид – *contecstum* (зчеплена), підрізновид – *vulgare* (звичайна жовтонасіннева).

Середньостиглий – тривалість вегетаційного періоду 75–81 доба.

Напівкарликовий, висота рослин – 55–75 см, число міжвузлів до першого суцвіття – 13–14, маса 1000 зерен – 220–260 г.

Стійкий до вилягання та основних хвороб.

Насіння округле, жовте, вміст білка в насінні 21–23 %.

Потенційна урожайність сорту до 6,0 т/га. Максимальна урожайність отримана на Тернопольському Держекспертцентрі – 5,69 т/га.

У 2020 р. у виробничих умовах СТОВ “Перемога” Фастівського р-ну Київської обл. урожайність склала 4,4 т/га.

Норма висіву 1,2 млн. схожих насінин на 1 га. Важлива своєчасна обробка інсектицидами проти горохового зерноїда та попелиць.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

В Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН селекція проса ведеться понад 110 років. З 2000 року до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні внесено 10 нових селекційних розробок.

Новим сортам притаманні цінні господарські властивості: високий ступінь кущіння та утворення коренів, формування високопродуктивних волотей на головних і додаткових стеблах, швидке відновлення тургору рослин після в'янення за сильної повітряної та ґрунтової посухи, стійкість до листових хвороб, летючої сажки та меланозу, стійкість до шкідників, стійкість до запалу, дружне викиданням волотей і слабим їх пониканням, стійкість до вилягання та обсипання зерна, оптимальна тривалість вегетаційного періоду, високий вміст білка, збалансованого за складом незамінних амінокислот, і каротиноїдів.

Кращими попередниками при вирощуванні проса є озимі зернові, цукровий буряк, зернобобові культури, багаторічні бобові трави. Розміщення проса після кукурудзи призводить до сильного пошкодження посівів кукурудзяним метеликом. Основною вимогою для вирощування проса є чисті від бур'янів поля, досягти чого можливо як механічним знищенням (лущення стерні, культивація, боронування), так і застосуванням рекомендованих гербіцидів.

Обов'язковими елементами технології вирощування є захист посівів проса від хвороб (зокрема сажки) і шкідників (кукурудзяний метелик, просяний комарик), який включає як організаційні

(сівозміна, обробка ґрунту, строки сівби), так і хімічні заходи (протруєння насіння, обприскування посівів).

Найбільш радикальним і економічно ефективним методом боротьби з сажкою є вирощування стійких до неї сортів, таких як Константинівське, Вітрило, Козацьке, Незалежне.

За умови дотримання вимог технологій вирощування новітні сорти проса забезпечують у виробництві урожайність зерна на рівні 4,5–5,0 т/га.

Сорти проса посівного селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Показники	Константинівське	Вітрило	Козацьке	Незалежне	Альтернативне	Особливе	Казкове джерело	Дивовижне	Переможне
Рік занесення до держреєстру	2006	2008	2010	2017	2019	2019	2020	2020	2023
Рекомендована зона вирощування	С	С	С,ЛС, П	С,ЛС,П	С,ЛС, П	С,ЛС, П	С,ЛС, П	С,ЛС, П	ЛС, П
Тривалість періоду сходи-повна стиглість, діб	70-75	90-95	95-104	90-95	90-105	85-93	70-75	95-108	82-110
Висота рослин, см	110-130	110-130	120-150	120-135	130-145	110-130	110-120	125-130	112-127
Маса 1000 зерен, г	7,0-7,2	7,8-8,4	7,8-8,0	7,8-8,2	8,0-8,2	7,4-7,8	7,4-7,6	8,4-8,8	7,8-8,2
Забарвлення квіткових лусок	жовте	темно-жовте	жовте	жовте	жовте	жовте	жовте	жовте	жовте
Забарвлення ядра	світло-жовте	жовте	яскраво-жовте	жовте	світло-жовте	світло-жовте	жовте	жовте	жовте
Вихід крупи, %	78-80	82-83	82-83	82-83	78-80	78-80	78-82	79-80	80-82
Плівчастість, %	15,0-16,4	16,4-17,5	16,1-16,6	15,5-16,8	18,0-19,0	18,0-18,5	17,0-17,5	18,0-18,5	16,0-17,5
Оцінка каші, бал	4,4	4,3	5	4,4	не визначається	не визначається	4,4	4,5	4,5
Тип крохмалю	амілозний	амілозний	амілозний	амілозний	амілопектиновий	амілопектиновий	амілозний	амілозний	амілозний
Посуhostійкість, бал	9	9	9	9	8,5	8,6	8,5	8,5	8,5
Стійкість до вилягання	7	9	9	8,5	8,7	8,7	8,7	8,7	8,0
Стійкість до летючої сажки (R-стійкість до рас, S-ураженість)	R 1,4,5	R 1,3,4,5	R 1,4,5	R 1,2,3,4,5	R 1,4,5	R 1,4,5	R 1,4,5	R 1,4,5	R 1,4,5
Ураження меланозом, %	0-1,2	1,4-3,5	1,0-4,0	0-1,0	0,1-2,2	0-1,0	0,4-1,6	0,8-2,2	0,4 - 1,6
Потенційна врожайність: зерна т/га	4,5-5,5	5,0-6,5	6,5-7,0	6,0-6,5	5,0-6,5	5,0-6,5	4,5-5,5	5,5-6,0	5,0-6,5
Норма висіву, млн. шт./га	3,5-4,0	3,5-4,0	4,0-4,5	3,5-4,0	3,5-4,0	3,5-4,0	3,5-4,0	3,5-4,0	3,5-4,0

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

КОНСТАНТИНІВСЬКЕ

Високопродуктивний, з добрими технологічними якостями зерна та відмінними споживчими властивостями крупи.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 році. Рекомендована зона вирощування: Степ.

Різновид ауреум (*aureum*).

Середньоранній (тривалість вегетаційного періоду 67–75 днів), визріває на 10–12 днів раніше за стандарти.

Середньорослий, висота рослин 110–130 см. Маса 1000 зерен 7,0–7,4 г. Посухостійкий, стійкий до вилягання та осипання зерна.

Ураження расами сажки першої групи (1, 4, 5–11) слабе.

Сорт характеризується підвищеним вмістом білка (до 14 %).

Потенційна врожайність сорту 4,5 – 5,0 т/га. Урожайність сорту у ППФ «Укрхлібдар» Полтавської обл. – 5,0 т/га.

Придатний до вирощування у післяжнивних та післякукісних посівах, що є додатковим резервом для збільшення виробництва зерна. За такої сівби забезпечує урожайність від 1,5 до 2,0 т/га.

Рекомендується також використовувати сорт у змішаних посівах із горохом та соєю для одержання високопоживної кормосуміші, збалансованої за білком та незамінними амінокислотами. Основні агротехнічні вимоги: вирощування за загально прийнятою для зон країни технологією.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

КОЗАЦЬКЕ

Відрізняється високою урожайністю. Високі показники якості зерна та крупи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2011 році. Рекомендовані зони вирощування Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновид ауреум (*aureum*).

Тривалість вегетаційного періоду 95–105 діб.

Маса 1000 зерен 8,0 г.

Сорт стійкий до вилягання та осипання зерна.

Ураження меланозом від 1 до 4 %.

Стійкий до поширених на Україні рас сажки.

Сорт характеризується високими технологічними показниками зерна та крупи: вихід крупи 82,9 %, плівчастість 16,2 %, крупа яскраво-жовтого кольору, оцінка каші 4,8 балів.

Гарантована прибавка урожаю на сортодільницях України – від 0,18 до 0,6 т/га.

Максимальна врожайність сорту у Хмельницькій області досягала 6,4 т/га.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

НЕЗАЛЕЖНЕ

Високоврожайний з високою якістю зерна і крупи, стійкий до поширених в Україні рас сажки, адаптований для вирощування в усіх зонах.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2017 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Полісся.

Різновидність ауреум (*aureum*).

Тривалість вегетаційного періоду 90–95 діб.

Висота рослин 120–135 см. Волоть похила, стисла, добре озернена. Зернівка крупна, округла.

Крупнозерний, стійкий до вилягання та осипання зерна, ураження меланозом від 0,1 % до 2,2 %, стійкий до першої, четвертої та п'ятої рас сажки.

Відрізняється високими технологічними показниками: вихід крупи 82,9 %, плівчастість 16,6 %, крупа яскраво-жовтого кольору, оцінка каші 4,4 бала. Маса 1000 зерен складає 7,6–8,1 г.

Потенційна врожайність 7 т/га. Найбільша отримана врожайність: Козелецька ДСС – 4,54 т/га, Маньківська ДСС – 6,35 т/га.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

АЛЬТЕРНАТИВНЕ

Високоврожайний з вмістом крохмалю амілопектинового типу, придатний на технічні, продовольчі, кормові, лікарські цілі та виробництво біопалива.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендована зона вирощування: Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновидність *ауреум (aureum)*.

Пізнюстиглий – тривалість вегетаційного періоду 90–105 діб.

Висота рослин 130–145 см. Волоть похила, стисла, добре озернена.

Стійкість до вилягання 9 балів.

Стійкий до поширених в Україні рас сажки.

Крупнозерний, стійкий до вилягання та осипання зерна, ураження меланозом від 0,1 % до 2,2 %, стійкий до першої, четвертої та п'ятої рас сажки.

Сорт характеризується високим рівнем біохімічних ознак якості: вміст білка 13,8 %, вміст каротиноїдів (від 4,99 мг/кг до 5,72 мг/кг). Потенційна врожайність 4,5–5,0 т/га.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

ОСОБЛИВЕ

Високоврожайний з вмістом крохмалю амілопектинового типу, придатний на технічні, продовольчі, лікарські цілі та виробництво біопалива.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендована зона вирощування: Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновидність ауреум (*aureum*).

Середньостиглий, тривалість вегетаційного періоду 85–93 діб.

Висота рослин 110–130 см. Волоть похила, стисла, добре озернена.

Стійкість до вилягання 9 балів.

Стійкий до поширених в Україні рас сажки.

Сорт з високим рівнем біохімічних ознак якості: підвищений вміст білка 13,65 %, вміст каротиноїдів від 4,78 мг/кг до 4,99 мг/кг.

Потенційна врожайність 5,0–5,5 т/га.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

ДИВОВИЖНЕ

Високоврожайний, зерно-кормового напрямку використання з ознаками ремонтантності й високим рівнем технологічних та біохімічних показників якості.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендована зона вирощування: Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновидність ауреум (*aureum*).

Середньопізньостиглий – тривалість вегетаційного періоду 95–108 діб. Висота рослин 125–130 см. Волоть похила, стисла, добре озернена.

Стійкість до вилягання 8,7 балів. Стійкий до поширених в Україні рас сажки.

Врожайність зеленої маси 25 т/га, сіна 4,6 т/га, зерна 3–3,5 т/га. Перевищення врожайності зерна за даними державного сортовипробування складало від 3,0 до 10,6 ц/га по різних зонах. Високі технологічні та біохімічні показники якості зерна: вихід крупи 79,6 %, плівчастість 18,4 %, маса 1000 насінин 8,4–8,8 г, вміст каротиноїдів 7,53 мг/кг, вміст білка від 12,4 % до 14,0 %, ураження меланозом від 0,8 % до 2,4 %.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

КАЗКОВЕ ДЖЕРЕЛО

Високопродуктивний, середньоранній, з добрими технологічними якістьми зерна та відмінними споживчими властивостями крупи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2020 році.

Рекомендована зона вирощування: Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновид субауреум (*subaureum*).

Середньоранній (тривалість вегетаційного періоду 70–75 діб), визріває на 8–12 діб раніше за стандарти.

Середньорослий, висота рослин 110–120 см.

Маса 1000 зерен 7,4–7,6 г.

Посухостійкість, стійкість до вилягання та осипання сорту висока (8–9 балів).

Сорт високоврожайний: за результатами кваліфікаційної експертизи сорт перевищив усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять років, на 2,5–6,8 ц/га. Характеризується високими технологічними та біохімічними показниками якості зерна: вихід крупи 80,8 %, плівчастість 17,4 %, крупа яскраво-жовтого кольору, оцінка каші 4,4 балів, вміст білка від 12,8 % до 15,8 %, ураження меланозом від 0,4 % до 1,6 %.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

ПЕРЕМОЖНЕ

Високоврожайний з високою якістю зерна і крупи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2023 році.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп, Полісся.

Різновидність ауреум (*aureum*).

Тривалість вегетаційного періоду 82–110 діб.

Висота рослин 112–127 см. Волоть похила, стисла, добре озернена. Зернівка крупна, округла. Маса 1000 зерен складає 7,8–8,2 г.

Крупнозерний, стійкий до вилягання та осипання зерна, ураження меланозом від 0,3 % до 2,1 %, стійкий до першої, четвертої та п'ятої рас сажки.

Відрізняється високими технологічними показниками: вихід крупи 80,0–82,0 %, плівчастість 16,0–17,5 %, крупа яскраво-жовтого кольору, оцінка каші 4,5 бала. Характеризується високим вмістом каротиноїдів 6,72–7,68 мг/кг.

За результатами кваліфікаційної експертизи перевищує усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років на 0,51–0,92 т/га.

Просо посівне
Panicum miliaceum L.

СЛАВЕТНЕ

Середньоранній, високопродуктивний, з добрими технологічними якостями зерна та відмінними споживчими властивостями крупи.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2024 р.

Рекомендована зона вирощування: Степ, Лісостеп, Полісся.

Різновид ауреум (*aureum*).

Середньоранній (тривалість вегетаційного періоду 70 – 75 діб), визріває на 8 – 10 діб раніше за стандарти

Середньорослий, висота рослин 110-125 см. Маса 1000 зерен 7,0–7,4 г. Посухостійкий, стійкий до вилягання та осипання зерна.

Ураження расами сажки першої групи (1, 4, 5 – 11) слабке.

Сорт характеризується підвищеним вмістом білка (11,7–14,8 %).
вміст каротиноїдів 6,72–7,68 мг/кг.

Потенційна врожайність сорту 4,5 – 5,0 т/га. За результатами кваліфікаційної експертизи перевищує усереднену урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років на 0,27 – 0,51 т/га.

Придатний до вирощування у післязливних та післяукісних посівах, що є додатковим резервом для збільшення виробництва зерна. За такої сівби забезпечує урожайність від 1,5 до 2,0 т/га.

Основні агротехнічні вимоги: вирощування за загально прийнятою для зон країни технологією.

Кукурудза звичайна

Zea mays L.

В Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН створено і внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для

поширення в
Україні 32
високоврожайних
гібридів
кукурудзи,
різноманітних за
комплексом
біологічних і
цінних
господарських
ознак та якостей,
які в повному
обсязі формують
оптимальний
гібридний склад

для трьох зон України – Степу, Лісостепу, Полісся. Гібриди мають достатній генетичний захист від лімітуючих факторів навколишнього середовища – холоду, посухи, шкідників та хвороб.

Гібриди кукурудзи селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН добре реагують на оптимізовані умови росту і розвитку на усіх етапах онтогенезу, що створюються науково обґрунтованими системами обробітку ґрунту, добривами, стимуляторами росту, використанням агротехнічних і хімічних засобів захисту врожаю від хвороб і шкідників.

В умовах сучасного виробництва добре зарекомендували себе гібриди **Зоряний, Елітнянський, Серпанок, Лелека МВ, Дамір, Доля, Ставр, Арго, Донор МВ, Дарунок**, які в умовах інтенсивного виробництва формують врожай зерна на рівні **10,0–16,0 т/га** та відрізняються високою технологічністю, посухостійкістю.

Представлені в каталозі гібриди добре реагують на оптимізовані умови росту і розвитку на усіх етапах онтогенезу, що створюються науково обґрунтованими системами обробітку ґрунту, добривами, стимуляторами росту, використанням агротехнічних і хімічних засобів захисту врожаю від хвороб і шкідників.

Показники	Занесені до Реєстру сортів рослин України					
	Зоряний	Гайдамак	Лелека МВ	Елітнянський	Вектор	
Рік занесення до Реєстру	2017	2019	2007	2019	2019	
ФАО	190		260	270		
Рекомендована зона вирощування	Л, П	С, Л, П	Л, П	С, Л	С, Л	
Тривалість періоду сходо-повна стиглість, діб	95-100	100-105	110-112	110-112	110-112	
Тип гібриду	ПГ	ПГ	ПГ	ПГ	ПГ	
Напрямок використання	зерно			зерно/с	зерно	
Група стиглості	ранньостигла		середньорання			
Тип зерна	З	К-З	З	З	К-З	
Висота рослин, см	250-280	230-260	250-280	240-270	250-280	
Кількість листків	14-15	14-15	16-17	16-17	16-17	
Висота кріплення качана, см	95-100	92-97	90-95	95-100	90-95	
Довжина качана	20-22	24-25	25-26	24-26	24	
Кількість рядів зерен	14-16	14-16	16-18	18	16-18	
Вихід зерна, %	85-86	82-84	84-86	84-86	84-86	
Маса 1000 зерен, гр	270-275	270-275	280-290	270-280	280-290	
Початковий ріст	9	8	8	9	9	
Холодостійкість	9	7	8	9	9	
Посухостійкість	9	7	8	9	9	
Стійкість до основних хвороб та шкідників	9	8-9	8-9	8-9	9	
Потенційна врожайність, т/га	зерна	11,0-11,5	10,0-11,0	13,0-14,0	11,0-11,5	12,0-14,0
	зеленої маси			46-48	45-50	
Рекомендована густота до збирання, тис./га	Степ			60-62	60-62	
	Лісостеп	63-65	63-65	60-62	62-65	62-65
	Полісся	65-68	65-68	65-68		
Збиральна вологість, %	18-19	18-22	19-23	14-18	15-18	
Вміст білка в зерні, %	8,9-9,8	9,8-10,2	9,8-10,2	9,2	8,8	
Вміст сухої речовини в зеленій масі, %			32-35	33-34		
Вміст крохмалю, %	77,0	74,8	74,6	75	72	

Показники	Занесені до Реєстру сортів рослин України				
	ХА Болід	Доля	Дамір	Ставр	БарСік
Рік занесення до Реєстру	2019	2017	2025	2019	2018
ФАО	280			290	
Рекомендована зона вирощування	С, Л	С, Л	П	Л, П	С, Л
Тривалість періоду сходо-повна стиглість, діб	110-112	110-112	112-114	110-112	110-112
Тип гібриду	ПГ	ТЛГ	ПГ	ПГ	ПГ
Напрямок використання	зерно				
Група стиглості	середньорання				
Тип зерна	К-3	3	3	К-3	3
Висота рослин, см	250-270	270-280	290-300	250-280	290-300
Кількість листків	16-17	16-17	16-17	17-18	16
Висота кріплення качана, см	95-100	90-95	95-100	95-100	95-100
Довжина качана	24-26	25-26	24-26	25-27	22-24
Кількість рядів зерен	16-18	16-18	16-18	16-18	16-18
Вихід зерна, %	84-86	84-85	85	82-84	84
Маса 1000 зерен, гр	280-290	280-290	280-290	290-300	330-340
Початковий ріст	9	9	8	9	9
Холодостійкість	9	9	8	9	9
Посухостійкість	9	9	8	9	9
Стійкість до основних хвороб та шкідників	9-8	9-8	8-9	9	9
Потенційна врожайність зерна, т/га	12,0-14,0	11,0-11,5	13,0-13,5	12,0-13,0	11,0-11,5
Рекомендована густота до збирання, тис./га	Степ	60-62	60-62		60-63
	Лісостеп	62-65	62-65		60-65
	Полісся			60-65	65-70
Збиральна вологість, %	14-18	21-22	18-20	14-18	17-18
Вміст білка в зерні, %	10,1	10,0-10,5	11,0-11,1	9,0-10,1	9
Вміст крохмалю, %	74	74	76,5	75	77

Показники	Занесені до Реєстру сортів рослин України					
	Гопак	Дарунок	Донор МВ	Алар	Арго	
Рік занесення до Реєстру	2017	2017	2008	2019	2023	
ФАО	300	310				
Рекомендована зона вирощування	С, Л	С, Л	Л	С, Л	С, Л	
Тривалість періоду сходо-повна стиглість, діб	110-112	112-114	112-114	114-116	115-117	
Тип гібриду	ПГ	ПГ	ПМГ	ТЛГ	ПМЛГ	
Напрямок використання	зерно, силос					
Група стиглості	середньостигла					
Тип зерна	3	3	3	3	3	
Висота рослин, см	310-320	290-300	250-270	300-320	300-310	
Кількість листків	16-18	16-18	16-17	16-19	16-19	
Висота кріплення качана, см	95-100	95-100	90-95	90-95	95-100	
Довжина качана	24-25	24-25	23-24	26-27	26-27	
Кількість рядів зерен	16-18	16-18	16-18	16-18	16-18	
Вихід зерна, %	82-84	87	84-86	83-85	82-84	
Маса 1000 зерен, г	280-290	290-300	290-300	320-330	320-330	
Початковий ріст	9	9	8	9	8	
Холодостійкість	9	9	8	9	8	
Посухостійкість	9	9	8	8	8	
Стійкість до основних хвороб та шкідників	9	9	9	9	9	
Потенційна врожайність, т/га	зерна	12,0-12,5	12,0-12,5	14,5-16,5	13,5-14,0	13,5-16,0
	зеленої маси	58-60	58-60	58-60	58-60	55-60
Рекомендована густота до збирання, тис./га	Степ	55-60	55-60	55-60	55-60	55-60
	Лісостеп	60-65	58-60	60-65	60-65	60-65
Збиральна вологість, %	22-23	20-22	24-25	22-24	22-25	
Вміст сухої речовини в зеленій масі, %	32-33	32-33	33-34	32-34	32-33	
Вміст білка в зерні, %	9,2	8,8	9,8-10,2	9,2-9,6	9,9-10,2	
Вміст крохмалю, %	72-74	76	74,6	73,5	74,8	

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ЗОРЯНИЙ

Простий ранньостиглий, пластичний з високими показниками врожайності і швидким початковим ростом.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2017 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп та Полісся.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 250–280 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 14–15. Довжина качана 20–22 см. Рядів зерен 14–16. Вихід зерна 85–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 270–275 г.

Група стиглості – ранньостигла ФАО 190. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 95–100 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 11,0–11,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 50–55 тис./га – Степ, 63–65 тис./га – Лісостеп, 65–68 тис./га – Полісся. Збиральна вологість 18–19 %. Вміст білку в зерні 9,8 %. Вміст крохмалю 77 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 2,0–2,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 170829, 19.05.2017 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ГАЙДАМАК

Ранньостиглий, високо-пластичний гібрид інтенсивного типу з високими показниками врожайності і швидким початковим ростом.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп та Полісся.

Різновид – кременисто-зубоподібний (*ssp. semidentata*).

Висота рослини 220–230 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 14–15. Довжина качана 24–26 см. Рядів зерен 14–16. Вихід зерна 82–84 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 270–275 г.

Група стиглості – ранньостигла ФАО 190. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 100–105 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 11,0–11,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 60–62 тис./га – Степ, 62–67 тис./га – Лісостеп, 65–68 тис./га – Полісся. Збиральна вологість 16–18 %. Вміст білку в зерні 9,0 %. Вміст крохмалю 76 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,0–3,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 190739, 14.02.2019 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ЛЕЛЕКА МВ

Гібрид інтенсивного типу з високим потенціалом урожайності. Один із кращих у своїй групі по швидкості віддачі вологи, врожайністю та стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2007 році.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп та Полісся.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 250–280 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 25–26 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 84–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 260. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 13,0–14,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 62–65 тис./га – Лісостеп, 65–68 тис./га – Полісся. Збиральна вологість 19–23 %. Вміст білку в зерні 9,8–10,2 %. Вміст крохмалю 74,6 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 1,5–1,8 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 0776, 11.01.2007 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ЕЛІТНЯНСЬКИЙ

Високо-пластичний гібрид нового покоління. Один із кращих у своїй групі по швидкості віддачі вологи, врожайністю та стійкістю до стресових факторів.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*spp. indentata*).

Висота рослини 240–270 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 24–26 см. Рядів зерен 18. Вихід зерна 84–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 270–280 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 270. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 110–112 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 11,0–11,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 60–62 тис./га – Степ, 62–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 14–18 %. Вміст білку в зерні 9,2 %. Вміст крохмалю 75 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 2,0–2,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 190740, 14.02.2019 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ВЕКТОР

Гібрид інтенсивного типу з оптимальною архетиктонікою рослин. Стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2021 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – кременисто-зубоподібний (*ssp. semidentata*).

Висота рослини 250–280 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 24 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 84–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 270. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 110–112 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 15,0–17,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 62–65 тис./га – Лісостеп, 60–62 тис./га – Степ. Збиральна вологість 15–18 %. Вміст білку в зерні 8,8 %. Вміст крохмалю 72 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,5–4,0 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 210453, 16.02.2021 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ХА БОЛІД

Гібрид інтенсивного типу з оптимальною архетиктоною рослин. Стійкістю до стресових факторів.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2021 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – кременисто-зубоподібний (*ssp. semidentata*).

Висота рослини 250–270 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 24–26 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 84–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 280. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 12,0–14,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 62–65 тис./га – Лісостеп, 60–62 тис./га – Степ. Збиральна вологість 14–18 %. Вміст білку в зерні 10,1 %. Вміст крохмалю 74 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 2,5–3,0 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 210563, 02.07.2021 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ДОЛЯ

Гібрид інтенсивного типу з оптимальною архетиктоною рослин. Стійкістю до стресових факторів. Високорентабельне насінництво.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 270–280 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 25–26 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 84–85 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 280. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 110–112 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 11,0–11,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 62–65 тис./га – Лісостеп, 60–62 тис./га – Степ. Збиральна вологість 21–22 %. Вміст білку в зерні 10,0–10,5 %. Вміст крохмалю 74 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,5–4,0 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 190738, 14.02.2019 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ДАМІР

***Гібрид інтенсивного типу.
Стійкістю до стресових факторів. Високорентабельне
насінництво***

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2025 році.

Рекомендовані зони вирощування: Полісся.

Різновид – зубоподібний (*spp. indentata*).

Висота рослини 290–300 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 24–26 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 85 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 280. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 13,0–13,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 60–65 тис./ га – Полісся. Збиральна вологість 18–20 %. Вміст білку в зерні 11,0–11,1 %. Вміст крохмалю 76,5 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 4,0 т/га і більше.

Номер патенту 250001, 03.01.2025 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

СТАВР

Гібрид інтенсивного типу. Стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2019 році.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп, Полісся.

Різновид – кременисто-зубоподібний (*ssp. semidentata*).

Висота рослини 250–280 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 17–18. Довжина качана 25–27 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 82–84 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 290–300 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 290. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 12,0–13,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 62–65 тис./га – Степ, 65–70 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 14–18 %. Вміст білку в зерні 9,0–10,1 %. Вміст крохмалю 75 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,5–4,0 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 200558, 19.05.2020 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

БАРСІК

Простий, високоврожайний гібрид з високою екологічною пластичністю. Стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2017 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*spp. indentata*).

Висота рослини 290–300 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–18. Довжина качана 22–24 см. Рядів зерен 16. Вихід зерна 84 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 330–340 г.

Група стиглості – середньорання ФАО 290. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 110–112 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 11,0–11,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 60–63 тис./га – Степ, 60–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість – 14–18 %. Вміст білку в зерні – 10,09 %. Вміст крохмалю – 77 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,5–4,0 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 180069, 24.01.2018 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ГОПАК

Гібрид інтенсивного типу з високими показниками урожайності та з бистрим початковим ростом. Стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 310–320 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–18. Довжина качана 24–25 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 82–84 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 280–290 г.

Група стиглості – середньостиглий ФАО 300. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 110–112 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 12,0–12,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 55–60 тис./га – Степ, 60–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 22–23 %. Вміст білку в зерні 9,2 %. Вміст крохмалю 72–74 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,0–3,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 180810, 18.04.2018 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ДАРУНОК

Простий, високоврожайний гібрид з бистрим початковим ростом. Стійкістю до стресових факторів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2017 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 290–300 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–18. Довжина качана 24–25 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 87 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 290–300 г.

Група стиглості – середньостиглий ФАО 310. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 12,0–12,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 55–60 тис./га – Степ, 60–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 20–22 %. Потенційна врожайність силосної маси 58,0–60,0 т/га. Вміст сухої речовини в зеленій масі 32–33 %. Вміст білку в зерні 8,8 %. Вміст крохмалю 76 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 3,0–3,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 170829, 24.03.2017 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

ДОНОР МВ

Екологічно пластичний високоврожайний гібрид з великою площею листової поверхні. Добре зарекомендував себе у виробництві.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2008 році.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 250–270 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 16–17. Довжина качана 23–24 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 84–86 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 290–300 г.

Група стиглості – середньостиглий ФАО 310. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 112–114 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 14,5–16,5 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 58–60 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 24–25 %. Потенційна врожайність силосної маси 58,0–60,0 т/га. Вміст білку в зерні 9,8–10,2 %. Вміст крохмалю 74,6 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 4,0–4,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 08357, 23.01.2008 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

АРГО

Середньостиглий гібрид нової генерації з високим потенціалом урожайності зерна та силосу.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2023 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*spp. indentata*).

Висота рослини 300–310 см. Висота прикріплення качана 95–100 см. Кількість листків на рослині 16–19. Довжина качана 26–27 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 82–84 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 320–330 г.

Група стиглості – середньостиглий ФАО 310. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 115–117 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 13,5–16,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 55–60 тис./га – Степ, 60–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 24–25 %. Потенційна врожайність силосної маси 55,0–65,0 т/га. Вміст білку в зерні 9,9–10,2 %. Вміст крохмалю 74,8 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 4,0–4,5 т/га.

Номер патенту 230257 від 13.04.2023 р.

Кукурудза звичайна
Zea mays L.

АЛАР

Потужний екологічно-пластичний гібрид з високим рівнем урожайності і швидкою віддачею вологи.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 році.

Рекомендовані зони вирощування: Степ, Лісостеп.

Різновид – зубоподібний (*ssp. indentata*).

Висота рослини 300–320 см. Висота прикріплення качана 90–95 см. Кількість листків на рослині 16–19. Довжина качана 26–27 см. Рядів зерен 16–18. Вихід зерна 83–85 %. Стрижень качана червоний. Маса 1000 насінин 320–330 г.

Група стиглості – середньостиглий ФАО 310. Тривалість періоду "сходи-повна стиглість" 115–117 діб. Початковий ріст – швидкий. Холодостійкість – висока. Посухостійкість – висока. Стійкість до летючої сажки – висока. Стійкість до пухирчатої сажки – висока. Стійкість до стеблових гнилей – висока. Стійкість до кукурудзяного метелика – висока.

Потенційна врожайність зерна 13,5–14,0 т/га. Рекомендована густина при збиранні: 55–60 тис./га – Степ, 60–65 тис./га – Лісостеп. Збиральна вологість 24–25 %. Потенційна врожайність силосної маси 58,0–60,0 т/га. Вміст білку в зерні 9,2–9,6 %. Вміст крохмалю 73,5 %.

Особливості насінництва. Насінництво гібриду ведеться на стерильній основі М-типу за схемою повного відновлення, без обривання волоті. Оптимальна схема посіву батьківських форм на ділянках гібридизації 12:4; 6:2. Ділянки гібридизації вимагають високого рівня агротехніки, боротьби з бур'янами і умов живлення.

Врожайність насіння в умовах високої агротехніки досягає 4,0–4,5 т/га.

Номер свідоцтва держреєстрації 190725, 14.02.2019 р.

Соняшник однорічний *Helianthus annuus L.*

Генетичний потенціал соняшнику у виробництві використовується не більше, ніж на 50 %. Причини: недотримання сівозмін, основних вимог технології вирощування, недостатня увага до підбору гібридів і якості насіннєвого матеріалу.

За останні п'ять років до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні занесено 13 інноваційних гібридів соняшнику,

створених селекціонерами інституту самостійно та у співпраці з іншими науковими закладами. Це гібриди різних напрямів використання, що відносяться до різних груп стиглості, з потенційною урожайністю до 5 т/га, вмістом олії в насінні не

менше 48 %, та відрізняються високою адаптивною здатністю до умов вирощування. Користуються попитом виробників такі гібриди, як Гусляр, Чародій, Форсаж, Стаєр, Драйв, Равелін, Феномен, Ярило, Блиск, Вирій та інші. Різноманітність створених гібридів за комплексом біологічних та цінних господарських ознак та якостей, таких як група стиглості, висока продуктивність, стійкість до основних патогенів та вовчка, різноманітна якість сировини, високий рівень гетерозису, генетично визначений рівнем пристосування до агроекологічних умов вирощування, дозволяє в повному обсязі формувати оптимальний гібридний склад для господарств Степу і Лісостепу України.

Створено низку гібридів кондитерського напрямку використання, які забезпечують отримання високих врожаїв, високу технологічність вирощування у порівнянні з поширеними сортами, та високі якісні показники насіння (вміст білка в ядрі до 23,0 %). Новинками є гібриди Насолода, Гудвін і Космос кондитерського напрямку використання, які поєднують високий потенціал урожайності зі стійкістю до несприятливих умов середовища, забезпечують отримання насіння з високими смаковими якостями та легким відділенням лузги. Вихід кондиційного насіння (4+) складає до 80 %.

Гібриди соняшнику селекції

Показники	Занесені до Реєстру						
	Ясон	Кадет	Славсон	Златсон	Гусяр	Інтеграл	Чародій
Рік занесення до Держреєстру	2007	2011	2011	2014	2015	2015	2016
Рекомендована зона вирощування	ЛС, С	ЛС	ЛС	ЛС, С	ЛС, С	ЛС, С	ЛС, С
Тривалість вегетаційного періоду, діб	105-108	101-105	94-99	110-113	111-114	101-105	105-110
Висота рослин, см	175-190	160-175	160-180	160-195	170-180	155-165	160-170
Діаметр кошика, см	18-24	19-20	22-23	17-23	18-23	18-23	20-23
Маса 1000 насінин, г	60-61	60-65	58-62	50-60	55-70	55-60	59-60
Толерантність до загущення, бал	7	7	9	9	9	9	7
Посухостійкість, бал	9	7	9	7	7	7	9
Стійкість до вилягання, бал	9	9	9	9	9	9	9
Стійкість до осипання, бал	9	9	9	9	9	9	9
Стійкість до несправжньої борошнистої роси, бал	7	7	7	9	9	9	9
Стійкість до гнилей кошика, бал	9	7	9	7	7	7	7
Стійкість до вовчка, бал	7	7	7	7	7	7	7
Стійкість до фомопсису, бал	7	7	7	7	7	7	7
Потенційна врожайність: насіння т/га	4,3	4,2	4,8	4,73	4,7	4,8	4,5
Вміст олії в насінні, %	49-50	48-49	49-50	48-50	49-50	51-52	49-50
Вміст олеїнової кислоти в олії, %	–	85-87	–	–	–	–	–
Стійкість до гербіцидів	–	–	–	–	–	–	–
Рекомендована густина до збирання, тис. рослин/га	Степ	50	55	50	50	50	
	Лісостеп	50		55	55	55	

Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

сортів рослин України											
Оплот	Стаєр	Драйв	Форсаж	Феномен	Равелін	Гудвін	Ярило	Насолода	Вирій	Космос	Бліск
2016	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2019	2021	2021	2021	2021
ЛС, С	С	С	С	ЛС, С	ЛС	ЛС	ЛС	ЛС	ЛС, С	ЛС, С	ЛС, С
108-111	111-114	111-114	108-111	110-114	111-115	116-119	109-112	102-110	116-125	92-100	101-115
160-170	175-180	170-180	170-175	170-180	170-190	165-175	120-160	160-185	170-190	155-170	160-190
19-20	18-20	19-20	17-23	19-20	19-20	21-25	20-21	21-25	18-20	21-25	20-22
59-61	50-56	55-60	60-75	55-56	57-59	90-100	55-57	90-100	55-60	90-100	65-79
5	7	9	5	7	9	5	9	5	9	5	7
9	9	9	9	7	9	7	7	7	7	7	7
7	9	9	7	9	9	7	9	7	9	9	9
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
7	9	9	9	7	7	7	7	7	9	7	7
7	7	7	9	7	7	7	7	7	7	9	7
7	7	7	7	7	7	7	9	7	7	7	7
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
4,8	4,7	4,8	4,5	4,3	4,7	4,8	5,0	4,5	5,3	4,7	4,8
49-50	50-51	50-51	45-47	50-51	48-49	46-47	48-49	48-49	49-50	44-46	50-53
75,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	imi	sulfo	–	–	–	–	–	–
45	45	50	40	50	55	25	55	20-28	50	20-28	50
45	–	55	–	50	60	–	60	20-28	55	20-28	55

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ВИРІЙ

Лінолевого типу, олійного напрямку використання, технологічний, лідер за врожайністю, стійкий до вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2021 році. Гібрид рекомендований до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранньостиглий, тривалість вегетаційного періоду 116–125 діб.

Висота рослини – 160–190 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 20 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "Обернене донизу разом із прямим стеблом". Має високу стійкість до вилягання, осипання.

Стійкість до несправжньої борошнистої роси – висока, толерантний до гнилей кошика.

Лушпинність насіння – 25 %; маса 1000 насінин до 60 г; вміст олії в насінні 50–51 %.

Потенціал урожайності – 5,26 т/га (Карлівська Держсортостанція (Полтавська філія УІЕСР), 2020 рік).

Рекомендована густина посіву до збирання 50–55 тис. росл./га.

Особливості насінництва. Сівба батьківських компонентів на ділянках гібридизації в один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

КОСМОС

Кондитерського напрямку використання, крупноплідний з високими смаковими якостями насіння, ультраранньостиглий.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Рік реєстрації – 2021, гібрид рекомендований до вирощування в зоні Степу та Лісостепу України.

Ультраранньостиглий, тривалість вегетаційного періоду до 100 діб. Висота рослини – 155–170 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 25 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "Обернене донизу разом із сильним викривленням стебла".

Стійкість гібрида до вилягання та осипання – висока. Стійкість до вовчка – середня, стійкість до несправжньої борошнистої роси – середня. Завдяки надранньому досягненню гібрид толерантний до гнилей кошика. Лушпинність насіння – 27–28 %; маса 1000 насінин до 100 г; вміст олії в насінні 44–46 %, вміст білка в ядрі насіння 25 %. Насіння має високі смакові якості. Колір сім'янки – чорний.

Потенціал урожайності гібрида – 4,7 т/га (Сумська філія УІЕСР, 2020 рік). Рекомендована густина посіву до збирання 20–28 тис. росл./га.

Особливості насінництва. Сівба батьківських компонентів на ділянках гібридизації в один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ЗЛАТСОН

Гібрид лінолевого типу, олійного напряму використання. Висока стабільна врожайність, стійкий до вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.
Рік реєстрації – 2014, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–120 діб. Середня висота рослини 170 см; кошик випуклої форми діаметром до 23 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом зі злегка зігнутих стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Стійкість до вовчка – середня. Лушпинність – 23 %; маса 1000 насінин до 60 г; вміст олії в насінні 48,4 %.

Потенціал урожайності гібрида – 4,73 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН – 3,83 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Материнський компонент висівають після появи сходів батьківської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ГУСЛЯР

*Гібрид лінолевого типу, олійного напряму використання.
Лідер за врожайністю, інтенсивного типу, стійкий до
вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.*

Оригіратори – ІР НААН, СГІ-НЦНС. Рік реєстрації – 2015, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Висота рослини 175 см; кошик злегка випуклої форми діаметром до 23 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом з прямим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкість середня. Стійкий до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 22,3 %; маса 1000 насінин до 60 г; вміст олії в насінні 51,3 %.

Потенціал урожайності гібрида – 4,83 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН – 3,92 т/га, Полтавської ДСГДС ім. М. І. Вавилова – 3,36 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50-55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ЯСОН

***Гібрид лінолевого типу, олійного напряму використання.
Стабільна врожайність, гібрид універсального типу.***

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Рік реєстрації – 2007, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Ранньостиглий, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" до 115 діб. Середня висота рослини 180 см; кошик випуклої форми діаметром до 24 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом зі злегка зігнутим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкий. Толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 21,0–22,0 %; маса 1000 насінин до 61 г; вміст олії в насінні 50,1 %. Потенціал урожайності гібрида – 4,3 т/га, урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН – 3,72 т/га, Полтавської ДСГДС ім. М. І. Вавилова – 3,43 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 45–50 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ГУДВІН

Гібрид кондитерського напряму використання. Урожайний, з високим виходом крупної фракції насіння та відмінними смаковими якостями, знижена норма висіву.

Оригінатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2018, рекомендовано до вирощування в Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–119 діб. Середня висота рослини 170 см; кошик плескатої форми діаметром до 25 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом із сильним викривленням стебла". Кошик виповнений, сім'янки в кошику вирівняні за розміром. Колір сім'янок – чорний, з сірими смужками по краях.

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 23–28 %; маса 1000 насінин до 135 г; вихід крупної фракції насіння (4,0+) до 85 %; натура 390 г/л; вміст олії в насінні 48–52 %, вміст білка 18–23 %. Висока здатність до обрушування, ядро світлого кольору.

Потенціал урожайності гібрида 4,8 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН 3,50 т/га. Класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 25 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Материнський компонент висівають при появі сходів батьківської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

СЛАВСОН

*Гібрид лінолевого типу, олійного напрямку використання.
Найвища врожайність серед скоростиглих.*

Оригінатори – ІР НААН, СГІ-НЦНС. Рік реєстрації – 2011, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Ранньостиглий, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" до 110 діб. Середня висота рослини 160 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 23 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом з прямим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Толерантний до гнилей кошика. Лушпинність до 21,0 %; маса 1000 насінин до 62,0 г; вміст олії в насінні 50,6 %.

Потенціал урожайності гібрида 4,8 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН 3,83 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Батьківський компонент висівають при появі сходів материнської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

РАВЕЛІН

*Гібрид ліолевого типу, олійного напрямку використання.
Стійкий до гербіцидів групи сульфонілсечовини (15+15 г/га).*

Оригіатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2018, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Середня висота рослини 180 см; кошик злегка випуклої форми діаметром до 20 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу зі злегка зігнутим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Толерантний до гнилей кошика. Лушпинність до 27,0 %; маса 1000 насінин до 58,0 г; вміст олії в насінні 48,9 %.

Потенціал урожайності гібрида – 4,7 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні ІР НААН – 3,80 т/га.

Стійкий до гербіцидів групи сульфонілсечовин (15+15 г/га). Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 55–60 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Материнський компонент висівають при появі першої пари справжніх листків у батьківської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ЯРИЛО

*Гібрид лінолевого типу, олійного напрямку використання.
Технологічний, стійкий до вовчка рас А-Е.*

Оригіатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2019, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Середня висота рослини – 160 см; кошик злегка випуклої форми діаметром до 21 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом з прямим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Стійкий до вовчка рас А-Е, толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 25,0 %; маса 1000 насінин до 57,0 г; вміст олії в насінні 49,1 %.

Максимальну врожайність в зоні Лісостепу зафіксовано в 2021 р. в демонстраційному випробуванні Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН (Суми) – 4,95 т/га. Максимальну врожайність в зоні Степу зафіксовано в 2018 р. в Дніпропетровській філії УІЕСР – 5,35 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ЧАРОДІЙ

***Гібрид ліолевого типу, олійного напрямку використання.
Урожайний, технологічний, інтенсивного типу, стійкий до
вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.***

Оригінатори – IP НААН, СГІ-НЦНС. Рік реєстрації – 2016, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Середня висота рослини 160 см; кошик випуклої форми діаметром до 23 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом з прямим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 22,3 %; маса 1000 насінин до 60 г; вміст олії в насінні 49,0 %.

Потенціал урожайності гібрида 4,5 т/га. Урожайність у демонстраційному випробуванні IP НААН 3,83 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Материнський компонент висівають після появи сходів батьківської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

БЛЮТУЗ

***Гібрид лінолевого типу, олійного напряму використання.
Ранньостиглий, стійкий до вірулентних рас несправжньої
борошнистої роси.***

Оригінатори – ІР НААН, СГІ-НЦНС. Рік реєстрації – 2020, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Середня висота рослини 160 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 20 см. Положення кошика в фазі технічної стиглості – "напівобернене донизу разом з зігнутим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкість середня. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Маса 1000 насінин до 55 г; лущинність 26 %; вміст олії в насінні до 51 %.

За роки конкурсного випробування в ІР НААН показав середню врожайність 3,04 т/га, що на 0,16 т/га вище за врожайність стандартного гібрида Славсон. Максимальну врожайність в зоні Степу зафіксовано в 2023 р. в демонстраційному випробуванні Інституту олійних культур НААН – 4,21 т/га. У зоні Лісостепу максимальну врожайність зафіксовано у 2019 р. у Вінницькій філії УІЕСР – 4,88 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ГОЛКІПЕР

*Гібрид лінолевого типу, олійного напрямку використання.
Ранньостиглий, стійкий до вірулентних рас несправжньої
борошнистої роси.*

Оригіатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2022, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Ранньостиглий, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" до 110 діб. Середня висота рослини 160 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 19 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом з сильно зігнутих стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкість середня. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Маса 1000 насінин до 55 г; лушпинність 26 %; вміст олії в насінні до 48,4 %.

За роки конкурсного випробування в ІР НААН показав середню врожайність 3,51 т/га, що на 0,02 т/га вище за врожайність стандартного гібрида Славсон. Максимальну врожайність в зоні Степу зафіксовано в 2023 р. в демонстраційному випробуванні Інституту олійних культур НААН – 4,21 т/га. Максимальну врожайність в зоні Лісостепу зафіксовано в 2020 р. у Вінницькій філії УІЕСР – 5,4 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Материнський компонент висівають після появи сходів батьківської лінії. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

АЗАРТ

Новий гібрид олеїнового типу, олійного напрямку використання. Висока стабільна врожайність, стійкий до вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.

Оригіатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2022, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116-125 діб. Середня висота рослини 170 см; кошик випуклої форми діаметром до 20 см. Положення кошика в фазі повної стиглості – "обернене донизу разом зі злегка зігнутих стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Витривалий до посухи. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Лушпинність – 25 %; маса 1000 насінин до 65 г; вміст олії в насінні 49,1 %. Вміст олеїнової кислоти в олії до 75 %.

За роки конкурсного випробування в ІР НААН показав середню врожайність 3,64 т/га, що на 0,21 т/га вище за врожайність стандартного гібрида Гусяр. Максимальну врожайність в зоні Степу зафіксовано в 2020 р. в Дніпропетровській філії УІЕСР – 4,01 т/га. Максимальну врожайність в зоні Лісостепу зафіксовано в 2020 р. в Карлівській Держсортостанції Полтавської філії УІЕСР – 5,57 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ЯСКРАВІЙ

Гібрид високоолеїнового типу, олійного напрямку використання. Висока стабільна врожайність.

Оригігатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2022, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, середня тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 118 діб. Середня висота рослини 170 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 19 см. Положення кошика у фазі повної стиглості – "обернене донизу з прямим стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкість середня. Лушпинність 24 %; маса 1000 насінин до 65 г; вміст олії в насінні 50,1 %. Головна особливість гібрида – дуже вміст олеїнової кислоти в товарному насінні (87 %).

За роки конкурсного випробування в ІР НААН показав середню врожайність 3,42 т/га, що на рівні врожайності стандарту Гусяр. Максимальну врожайність у зоні Степу – 4,71 т/га – зафіксовано в демонстраційному випробуванні Інституту олійних культур НААН у 2023 році.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: два строки. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соняшник однорічний
Helianthus annuus L.

ХОРИВ

Новий гібрид лінолевого типу, олійного напрямку використання. Висока стабільна врожайність, стійкий до вірулентних рас несправжньої борошнистої роси.

Оригіатор – ІР НААН. Рік реєстрації – 2023, рекомендовано до вирощування в Степу та Лісостепу України.

Середньоранній, тривалість періоду "сходи – повна стиглість" 116–125 діб. Середня висота рослини 170 см; кошик сильно випуклої форми діаметром до 19 см. Положення кошика у фазі повної стиглості – "обернене донизу зі злегка зігнутих стеблом".

Має високу стійкість до вилягання, осипання. Посухостійкість середня. Висока стійкість до несправжньої борошнистої роси, толерантний до гнилей кошика. Лушпинність 26 %; маса 1000 насінин до 65 г; вміст олії в насінні до 48,1 %.

За роки конкурсного випробування в ІР НААН показав середню врожайність 3,75 т/га, що на 0,19 т/га вище за врожайність стандартного гібрида Гусяр. У зоні Лісостепу максимальну врожайність зафіксовано у 2023 р. у Вінницькій філії УІЕСР – 4,03 т/га; у зоні Степу максимальну врожайність зафіксовано у 2023 р. в Кіровоградській філії УІЕСР – 3,37 т/га.

Гібрид класичного типу. Рекомендовано вирощувати за густоти стояння рослин 50–55 тис./га.

Особливості насінництва. Строки сівби батьківських компонентів на ділянках гібридизації: один строк. Співвідношення материнських і батьківських рядків на ділянках гібридизації може бути 6:2; 8:4; 10:2; 12:4.

Соя культурна *Glycine max (L.) Merrill*

Україна є найбільшим виробником сої у Європі: за період з 2000 до 2014 рр. посівні площі під соєю зросли від 64,4 тис. до 2,0 млн. га. У 2020 р. зібрано 2,8 млн. т сої з площі 1,3 млн. га при середній урожайності 2,15 т/га.

Сою вирощують в усіх природно-кліматичних зонах України, проте найсприятливіші умови для культури складаються у Лісостепу в так званому "соєвому поясі". В інтенсифікації сучасного землеробства зростає агрокультурне та екологічне значення сої як рослини, що відзивається на зрошення, фіксує атмосферний азот в симбіозі з бульбочковими бактеріями і збагачує ним ґрунт, захищає його від ерозії, є добрим попередником в сівозміні. Повне та якісне виконання всіх прийомів та технологічних операцій в оптимальні строки забезпечить одержання на незрошуваних землях 2,5–3,0 т/га, а при зрошенні – 3,8–4,5 т/га.

До Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні занесено сім сортів сої селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. Усі ці сорти зернового напрямку використання, здатні цілком задовольнити вимоги сучасного інтенсивного сільськогосподарського виробництва, мають потенціал урожайності до 4,0–5,0 т/га, відзначаються високою якістю насіння, стійкістю до вилягання рослин та обсіпання насіння, придатні до прямого комбайнування, більш адаптовані, порівняно із іноземними сортами, до регіональних ґрунтово-кліматичних умов України. Вирощування нових сортів дозволить підвищити урожайність культури, збільшити ефективність використання матеріально-технічних ресурсів, покращити якість товарної і насінневої продукції.

Соя культурна
Glycine max (L.) Merrill

ГОСПОДИНЯ

Зернового напряму використання. Посухостійкий сорт. Властивий прискорений весняний стартовий ріст. Висока стійкість до вилягання рослин та осипання насіння. Придатний для використання на харчові цілі.

Оригіна́тор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2023 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп, Степ, Полісся.

Рослини середньої висоти (75–85 см), напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом.

Сорт відноситься до ранньостиглої групи (тривалість періоду вегетації 95–100 діб), має підвищену посухостійкість, стійкий до вилягання (8,0–9,0 балів), обсіпання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням. Сорт може використовуватися як попередник для пшениці озимої.

Рекомендована норма висіву 0,6–0,8 млн. схожих насінин на 1 га. Спосіб сівби звичайний рядковий (12,5–15,0 см) або широкорядний (45 см). Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 150–160 г. Вміст білка в насінні 39–42 %, олії – 19–23 %. Потенційна урожайність 4,5–5,0 т/га.

Потенціал урожайності 4,5–5,5 т/га. Середня урожайність 2,8 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,5 т/га.

Соя культурна
Glycine max (L.) Merrill

РАЙДУГА

Зернового напрямку використання. Властивий прискорений весняний стартовий ріст. Стійкий до дефіциту вологи. Завдяки добре розвиненій кореневій системі – має високу стійкість до вилягання. Придатний для використання на харчові цілі.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2017 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп і Степ.

Рослини з середньої висоти 80–90 см, напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом. Опущення світло-сіре, квітки фіолетові, насіння крупне овально-кулясте, світло-жовте, рубчик світло-брунатний.

Сорт ранньостиглий, тривалість вегетації 95–100 діб. Сорт стійкий до несприятливих умов зовнішнього середовища, вилягання (8,0–9,0 балів), обсіпання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Рекомендована норма висіву при широкорядному (45 см) способу сівби 0,6 млн. схожих насінин, при звичайному рядковому – 0,7 млн. схожих насінин на 1 га. Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 170–180 г. Вміст білка в насінні 39–44 %, олії – 19–23 %.

Потенціал урожайності до 5,0 т/га. Середня урожайність 2,7 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,5 т/га.

Соя культурна
Glycine max (L.) Merrill

РІЗДВЯНА

Зернового напрямку використання. Сорт з підвищеними адаптивними властивостями. Відмінне поєднання високих врожайів та високої екологічної пластичності. Відносно чутливий до елементів живлення в період формування генеративних органів.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2017 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп і Степ.

Рослини з середньої висоти 80–90 см, напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом. Опушення світло-сіре, квітки фіолетові, насіння крупне овально-кулясте, світло-жовте, рубчик світло-коричневий.

Сорт ранньостиглий, тривалість вегетації 100–105 діб. Сорт стійкий до несприятливих умов зовнішнього середовища, вилягання (8,0–9,0 балів), обсіпання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Рекомендована норма висіву при широкорядному (45 см) способу сівби 0,6 млн. схожих насінин, при звичайному рядковому – 0,7–0,8 млн. схожих насінин на 1 га. Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 160–170 г. Вміст білка в насінні 38–42 %, олії – 19–22 %.

Потенціал урожайності до 5,5 т/га. Середня урожайність 2,8 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,5 т/га.

Соя культурна
Glycine max (L.) Merrill

СЛОБОДА

Зернового напрямку використання. Сорт інтенсивного типу, здатний формувати до 10 бобів у вузлі. Стійкий до дефіциту вологи в період формування і наливу насіння. Придатний для використання на харчові цілі.

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2019 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп, Степ і Полісся.

Рослини з середньої висоти 80–90 см, напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом. Опущення рослин світло-руде, квітки фіалкові, насіння кулясте, світло-жовте, рубчик коричневий з вічком,

Сорт ранньостиглий, тривалість вегетації 100–110 діб. Сорт стійкий до несприятливих умов зовнішнього середовища, вилягання (8,0–9,0 балів), обсипання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Рекомендована норма висіву при широкорядному (45 см) способу сівби 0,6 млн. схожих насінин, при звичайному рядковому – 0,7 млн. схожих насінин на 1 га. Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 160–170 г. Вміст білка в насінні 38–42 %, олії – 19–22 %.

Потенціал урожайності до 5,5 т/га. Середня урожайність 2,8 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,7 т/га.

ВОЛОНТЕРКА

*Зернового напрямку використання. Посухостійкий сорт.
Властивий прискорений весняний стартовий ріст. Висока
стійкість до вилягання рослин та осипання насіння.
Придатний для використання на харчові цілі.*

Оригіатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2024 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп і Степ.

Рослини з середньої висоти 80–90 см, напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом. Опушення жовто-коричневе, квітки фіолетові, насіння крупне овально-кулясте, жовте, рубчик темно-коричневий.

Сорт ранньостиглий, тривалість вегетації 100–105 діб. Сорт стійкий до несприятливих умов зовнішнього середовища, вилягання (8,0–9,0 балів), обсипання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Рекомендована норма висіву при широкорядному (45 см) способу сівби 0,6 млн. схожих насінин, при звичайному рядковому – 0,7 млн. схожих насінин на 1 га. Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 160–170 г. Вміст білка в насінні 39–44 %, олії – 19–23 %.

Потенціал урожайності до 5,0 т/га. Середня урожайність 2,8 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,5 т/га.

Соя культурна
Glycine max (L.) Merrill

СВІТЛИЦЯ

Зернового напрямку використання. Сорт інтенсивного типу, здатний формувати до 10 бобів у вузлі. Стійкий до дефіциту вологи в період формування і наливу насіння.

Придатний для використання на харчові цілі.

Оригінатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Занесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні з 2024 року.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп, Степ і Полісся.

Рослини з середньої висоти 80–95 см, напівстиснутої форми з потовщеним центральним стеблом. Опушення рослин жовто-коричневе, квітки фіолетові, насіння кулясте, світло-жовте із світло-коричневим насінневим рубчиком.

Сорт ранньостиглий, тривалість вегетації 100–110 діб. Сорт стійкий до несприятливих умов зовнішнього середовища, вилягання (8,0–9,0 балів), обсипання насіння (8,0–9,0 балів), збудників хвороб та шкідників (8,0 балів), придатний до збирання прямим комбайнуванням.

Рекомендована норма висіву при широкорядному (45 см) способу сівби 0,6 млн. схожих насінин, при звичайному рядковому – 0,7 млн. схожих насінин на 1 га. Агротехніка сорту загальноприйнята для зони вирощування. Маса 1000 насінин – 160–170 г. Вміст білка в насінні 38–42 %, олії – 19–22 %.

Потенціал урожайності до 5,5 т/га. Середня урожайність 2,8 т/га із коливанням за роками від 2,1 до 3,7 т/га.

Ріпак озимий
Brassica napus L.

Харківська область, де розташований Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, має комплекс задовільних та прийнятних умов для вирощування ріпаку. Але різкі зміни температури восени та суховії навесні можуть завдавати негативного впливу не тільки на ріст і розвиток, а і на життєздатність рослин ріпаку як озимого, так і ярого.

Селекція ріпаку озимого в IP ім. В. Я. Юр'єва НААН розпочата у 2006 році. Передумовою стала відсутність сортів, пристосованих для вирощування в умовах східного Лісостепу України.

Створені сорти ріпаку озимого вирізняються вищою врожайністю, стійкістю до вилягання. Крім того, перевагами сортів ріпаку озимого селекції IP ім. В. Я. Юр'єва НААН є:

- інтенсивний ріст корінця на початкових стадіях розвитку, що дозволяє рослині отримувати вологу із більш нижчих шарів ґрунту;
- стійкість до пізніх заморозків, 8,5–9 балів;
- менша вибагливість до умов вирощування завдяки більш міцній кореневій системі, яка спроможна засвоювати важко розчинні речовини, що забезпечує більш високу стабільність урожаю;
- синхронний розвиток гілок першого порядку, що гарантує більш одночасне дозрівання насіння на рослині;
- формування стручків у верхній треті рослини, що покращує механізоване збирання врожаю;
- висока стійкість стручків до розтріскування, за двотижневого перестою на корені до 5 % стручків, що розтріскались;
- стійкість до відлиг за рахунок більш глибокого зимового спокою;

На сьогодні створено та передано до державного сортовипробування три сорти ріпаку озимого, два харчового та один технічного використання.

**Сорт ріпаку озимого селекції Інституту рослинництва
ім. В. Я. Юр'єва НААН**

Рік занесення до Держреєстру	2018
Рекомендована зона вирощування	ЛС, С
Напрямок використання	харчовий
Призначення	отримання продовольчої олії та шроту
Тривалість періоду сходи-повна стиглість, діб	289...302
Висота рослин, см	170...186
Висота прикріплення нижньої гілки, см	49...52
Кількість гілок 1 порядку, шт.	8...10
Кількість насінин у стручку, шт.	64...78
Колір насіння	чорний
Маса 1000 насінин, г.	45...49
Стійкість до обсіпання, б.	8,5
Зимостійкість, б.	8,5
Стійкість до вилягання, б.	9
Стійкість до посухи, б.	9
Стійкість до пероноспорозу, б.	8,5
Стійкість до бактеріозу, б.	9
Стійкість до ріпакового пильщика, б.	8,5
Придатність до механізованого збирання, б.	9
Вміст олії в насінні, %	42...45
Потенційна врожайність насіння, т/га	4,8...5,0

Ріпак озимий
Brassica napus L.

РОДОЛАД

Середньорослий, інтенсивно утворює додаткові гілки, високі показники посухо- та зимостійкості, харчового використання.

Оригігатор – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

Внесений до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 році для Лісостепу та Степу.

Напрямок використання – харчовий.

Середньостиглий.

Висота рослин – 170–120 см. Кількість гілок першого порядку – 8–10 шт.

Стійкість до вилягання, розтріскування стручків висока (8,5 балів).

Зимостійкість підвищена (8–8,5 балів).

Посухостійкість висока (8–9 балів).

Стійкість до пероноспорозу – 8,5 балів, до бактеріозу – 9 балів, до ріпакового пильщика – 8,5 балів.

Маса 1000 насінин коливається у межах 4,5–4,8 г.

Колір насіння чорний.

Потенційна врожайність 4,8–5 т/га. У виробництві отримано врожайність 3,9 т/га у НВП «Сівер», Вінницька область, Вінницький район, 2019 р.

Вміст олії в насінні – 45–48 %, вміст білку – 36 %.

Сорт не вибагливий до попередників, рекомендована норма висіву 1 млн. схожих насінин на 1 га.

Особливості насінництва. Просторова ізоляція для насінневих посівів 600 м.

© Наукове видання – шосте, доповнене

КАТАЛОГ СОРТІВ І ГІБРИДІВ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Автори:

Леонов О. Ю., Коломацька В. П., Кириченко В. В., Огурцов Ю. Є.,
Єгорова Н. Ю., Андрієнко В. В., Музафаров Н. М., Васько Н. І., Попов С. І.,
Єгоров Д. К., Рябчун В. К., Чернобай С. В., Щипак Г. В., Голік О. В.,
Солонечний П. М., Василенко А. О., Чернищенко П. В., Макляк К. М.,
Сивенко В. І., Горбачова С. М., Глухова Н. А., Гребенюк І. В.

Друкується за рішенням вченої ради Інституту
рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН
(№ 4 від 22 травня 2025 року)

Відповідальний за випуск – Огурцов Ю. Є.

Комп'ютерна верстка – Наумов О. Г.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Формат 60×84¹/₁₆₀

Ум. друк. арк. 11,62

Тираж 300 екземплярів

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

61060, м. Харків, пр. Героїв Харкова, 142.

Тел. (+38) 098-949-45-24 (приймальня директора)

E-mail: yuriev1908@gmail.com

(+38) 097-980-38-27 (насіння зернових та зернобобових культур)

(+38) 099-057-89-91; (+38) 068-481-6108 (насіння соняшнику)

(+38) 097-177-02-25 (насіння кукурудзи)

E-mail: yuriev1908marketing@gmail.com

